

ВІСНИК THE HERALD

-VISNYK

*Свобода народам!
Свобода людині!*

Спільно - політичний місячник

З М І С Т

В. Давиденко — Переворот у Кремлі	1
Я. Стецько — За християнський Київ проти безбожницької Москви	5
В. Левенець — Листопадовий зрив — джерело надхнення	7
Степан Ленкавський — Нищення символів визвольної боротьби	9
П. Добрівлянський — Пора на мужнє рішення	10
Юрій Тис-Крохмалюк — Розбіжності в мілітарній політиці Заходу	12
Д-р Михайло Кушнір — Шістнадцять років кібернетики	15
Володимир Богданюк — Положення в ССРСР і в Україні	19
В. Леник — „Генеральний плян Сходу” і Україна	23
Лев Шанковський — Думки про визначну працю	25
М. Заклинський — Самоосвіта	27
Ікер — Носив Хрущов — понесли Хрущова	29

**ОРГАНІЗАЦІЯ
ОБОРОНИ
ЧОТИРЬОХ
СВОБІД
УКРАЇНИ**

КОЛЯДА НА ВИЗВОЛЬНИЙ ФОНД 1964

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО

Збіркова листа ч. 089. Збірщики: Ю. Коцюмбас, Шудан.

По \$ 25.00 — 3-й Відділ ООЧСУ Клівленд, Огайо.

По \$ 5.00 — Ю. Коцюмбас, М. Кігічак, Д. Струс, М. Лішнянський, Й. Василина, С. Глоговський, Я. Рибалт, І. Коломиєць, Р. Полатайко, П. Турчик, Я. Чуграй, Т. Юнік, Т. Максимів.

По \$ 4.00 — В. Мовчко, Жига.

По \$ 3.00 — о. А. Опока, Д. Шмагала, В. Стригун.

По \$ 2.00 — І. Зварун, Я. Шевчук, А. Боднар, С. Іванюта, Д. Стойків, Я. Вабяк, М. Волошин, М. Світенко, Т. Шмагала, М. Савчак.

По \$ 1.00 — Сахайда, Т. Дмитерко.

Збіркова листа ч. 090. Збірщик М. Лаврів.

По \$ 10.00 — М. Лаврів, Г. Головка, В. Жук.

По \$ 5.00 — Г. Демчук, Г. Лисак, М. Почтар.

По \$ 3.00 — В. Рурич.

По \$ 2.00 — Д. Гіба, Л. Михайлович, А. Рубан.

По \$ 1.00 — М. Ганич, Я. Секрет, Д. Мішпаль.

Збіркова листа ч. 091. Збірщики: Мудрак, Красьнянський.

По \$ 5.00 — В. Мудрак, Слободян, П. Райца, П. Присяжний, В. Корнацький, Я. Мицишин, Т. Цішкевич, В. Врездун.

По \$ 4.00 — І. Пришляк, О. Хімяк.

По \$ 3.00 — А. Пулин, Г. Вабій, С. Максимович, І. Лубінський.

По \$ 2.00 — Петришин, Думяк, А. Пархомяк, І. Наконечний, А. Сикань, Татарин, Шмудок, П. Шемудько.

Збіркова листа ч. 092. Збірщики: Охріч, Оліяр.

По \$ 10.00 — Анна Котович, Омелян Чубатій.

По \$ 5.00 — В. Жовтjak, Я. Гернега, С. Савчак, Г. Голембіовський, Кордупель, Ведзік, Д. Мозіль, Вицко, Слободян, Столяр.

По \$ 4.00 — Врублівський.

По \$ 3.00 — Стрілець, Губач, Д. Вучуляк, Кузьняк.

По \$ 2.00 — Волчук, Рожнятовський, Федун, Татарин.

По \$ 1.00 — М. Дудич, Сахайда, П. Вочуляк.

Збіркова листа ч. 093. Збірщик Д. Ягольницький.

По \$ 5.00 — Е. Фік, К. Менделюк.

По \$ 3.00 — М. Шиян, М. Кавка, О. Олінкевич.

По \$ 2.00 — В. Кривий, Яворський.

По \$ 1.00 — В. Крижанівський, А. Кост, М. Коцюбик.

Збіркова листа ч. 094. Збірщик М. Дідич.

По \$ 5.00 — М. Дідич, С. Рильський, М. Рибій, І. Дзюба, М. Зварич, С. Дзюба.

По \$ 3.00 — І. Коробий.

По \$ 2.00 — Р. Лесик, Й. Свірінський.

По \$ 1.00 — Люба Вліньська.

Збіркова листа ч. 095. Збірщик М. Погляд.

По \$ 25.00 — Осередок СУМА ім. гет. В. Хмельницького — Клівленд, Огайо.

Збіркова листа ч. 096. Збірщик М. Васишин.

По \$ 5.00 — М. Васишин, І. Діба.

По \$ 3.00 — А. Кокодиняк, Л. Боровець, М. Петруч, І. Петренко.

Збіркова листа ч. 097. Збірщики: Шудан, Коцюмбас.

По \$ 20.00 — В. Шудан, д-р І. Подригила.

По \$ 10.00 — д-р М. Дейчаківський, Р. Почтар.

По \$ 5.00 — М. Кітура, М. Попадюк, О. Дученко, С. Коханський, Ю. Галамай, М. Вирста, А. Запарнюк, В. Якимішин, О. Ікавий.

По \$ 3.00 — І. Павлюк, І. Захарій, О. Чайка.

По \$ 2.00 — І. Пришляк, А. Колісник, І. Дмитрак, В. Корлятович, Осадчук, Панас, Хробак, М. Струк, С. Фединський, М. Гусак, К. Шепівдич, І. Колодка, М. Турчин, М. Стасишин, С. Якемців, І. Ващенко, В. Кравчук, В. Крися, Т. Маркевич.

По \$ 1.50 — С. Сивий.

По \$ 1.00 — А. Морозович, С. Гибрик, З. Шафранський, О. Боднар, В. Полянський, Кужда, А. Клюфас, Щербак.

Збіркова листа ч. 098. Збірщик В. Хома.

По \$ 10.00 — І. Юрків.

По \$ 5.00 — М. Шумило, Ю. Шкарупа.

Збіркова листа ч. 099. Збірщик В. Музика.

По \$ 5.00 — В. Мураль, Задерецький, І. Палка, Я. Кравчук, Я. Говикович, П. Джек.

По \$ 3.00 — Пелех, Мішкевич, С. Швець, В. Музика, Е. Садовський, Р. Пилипjak, М. Вібик, В. Рис, П. Йосифів, М. Макар, П. Волошин.

По \$ 2.00 — М. Сякон, Ф. Бачик, В. Возьняк, М. Магараш, М. Костюк, В. Салук, Кісілевич, Шевченко, Т. Тарчанин, Д. Стецик, І. Гера, П. Андрухів, Сенчишин, Ванкович, С. Медицький, С. Романюк, М. Данко.

Збіркова листа ч. 101. Збірщик П. Дмитрик.

По \$ 15.00 — В. Хома.

По \$ 10.00 — І. Вільшанецький, д-р Фаріон, З. Єзєрський.

По \$ 5.00 — П. Дмитрик, Г. Карась, М. Коваль, В. Ліщинський, М. Крена, д-р Павлишин, Р. Возьняк, В. Мельник, В. Демянчук, І. Сліпець, Комарянський, В. Кліщук, І. Румінський, М. Соляр.

По \$ 4.00 — В. Лаврів, В. С.

По \$ 3.00 — І. Полянський, І. Бачинський, М. Ковалісько, Г. Голубець, Ю. Мищетин, О. Новицький, В. Василик, М. Пукач.

По \$ 2.00 — В. Якіма, О. Рудький, В. Собчак, В. Лобур, Р. Цегельський, І. Войко, Я. Бурдяк.

По \$ 1.00 — Д. Купчак.

Збіркова листа ч. 102. Збірщик Т. Бурий.

По \$ 10.00 — Т. Бурий, М. Яремко, д-р Шанківський, С. Тимків, Л. Коник.

По \$ 5.00 — І. Тарнавський, С. Турчик, П. Балагутрак, П. Шубин.

По \$ 1.00 — Кость Мельник.

Збіркова листа ч. 103. Збірщик П. Данилевич.

По \$ 10.00 — д-р А. Клос.

По \$ 5.00 — П. Данилевич.

По \$ 3.00 — А. Патрак.

По \$ 2.00 — В. Смаль-Стоцький, І. Гіган, М. Галан, Д. Шиндрик, М. Піхурко, Б. Данилевич, нечиткий, І. Партик.

По \$ 1.00 — Т. Крижанівська, А. Бревко.

Збіркова листа ч. 104. Збірщик Д. Ванькович.

По \$ 2.00 — М. Темнюк, В. Рубінгер, М. Песлюк, Ю. Кордуба, О. Іванюк.

По \$ 1.00 — М. Филипів, О. Герега.

Збіркова листа ч. 105. Збірщик М. Кмьотек.

(Продовження на 30-й стор.)

ВІСНИК

В. Давиденко

ПЕРЕВОРОТ У КРЕМЛІ

Поспішність і необрахованість

Офіційному повідомленню совєтської телеграфічної агенції ТАСС з 15 жовтня про те, що „з уваги на вік і захитаний стан здоров'я” голова Ради Міністрів ССРСР і перший секретар ЦК КПСС Нікіта Хрущов на власне бажання сходить з політичної сцени — ніхто на Заході не поиняв віри, звичайно, крім тих людей, що готові вірити кожному слову большевиків. Не повірили, напевно, і в Україні, де вмють розшифровувати кремлівські телеграми. Ця похапцем приготовлена „формула усунення” Хрущова фактично була спростована через 48 годин після того в партійному офіціозі, „Правді”, у передовій статті, виразно скерованій проти першого секретаря ЦК КПСС, а також видаленням з усіх публічних місць його портретів.

Отже, можна говорити про нервозність і необраховану поспішність, з якої діяли наступники Хрущова. Либонь, на таємних збіговищах змовників, з-поміж яких не останню ролю грали генерал Малиновський і шеф політичної поліції А. Шелепін, рішення приймали і негайно після того змінювали. І не виключене, що в першій версії способу його ліквідації, прийнятій 12 жовтня, передбачалось — якщо Хрущов не „бунтуватиметься” — інсценізувати урочисте вшанування юкіти Сергєєвича і його прощальне, перед відходом на заслужений спочинок, звернення до народів і партії.

Увесь перебіг тієї трагікомедії можна було б представити так. У той час, коли Хрущов перебував у Криму, змовники сформулювали акт обвинувачення і закликали його на засідання ЦК КПСС, де мала бути переведена ексекція. Хрущов прийхати відмовився, бо — як перший секретар ЦК КПСС — лише він мав право скликати засідання ЦК. Тоді його привезли до Москви під ескортою п'ятох агентів КГБ.

Партійний ідеолог Суслов, хрущовський „висуванець”, виступив проти свого патрона з 6-годинною промовою, на яку Хрущов відповів 4-годинною промовою, зверненою до переважній більшості ним же самим наставлених осіб. У голосуванні він програв і з властивим йому темпераментом вибухнув лайкою і докорами. І його місце першого секретаря заступив Леонід Брежнєв. На скликаному після того пленумі ЦК КПСС рішення Центрального Комітету потверджено. А наступного дня на засіданні Верховного Совету ССРСР Хрущова усунено з посту голови Ради Міністрів, який перебрав Олексій Косигін.

І так долю фахівця від інтриг і змов, що нібито саме в тих днях підготовляв чергову чистку партії, припечатано тим самим способом, що його широко практикували ще татарські хани, а за ними Сталін і сам же таки Хрущов. Донедавна всесильний диктатор зійшов на скромне становище пенсіонера.

Цю зміну в Кремлі влучно схоплено в анекдоті, який зродився відразу ж після повалення Хрущова: Яка різниця між Південним В'єтнамом і ССРСР? Відповідь: те, що у Південному В'єтнамі називають переворотом, в ССРСР називають пленумом Центрального Комітету КПСС.

Носив вовк, понесли й вовка

У згаданій вище передовій статті „Правди”, а пізніше в нібито переданих делегаціям західних компартій 29 пунктах обвинувачення Хрущова вчислюється його прогріхи і негативні прикмети його характеру. Він, мовляв, заохочував критику свого найближчого оточення, недоцінював поступу науки і технології, він — зарозумілий і надміру балакучий, він обсаджував своїми крєвняками й приятелями найвищі партійні становища, а що найважливіше — намагався творити культ своєї власної осо-

би і нехтував засадами „колективного керівництва”. Одним з пунктів обвинувачення була „ганебна поведінка Хрущова в Скандинавії, якою зірвав він місію доброї волі”. (У попередніх числах „Вісника” докладно зреферовано виступи Хрущова в Швеції і його атаки проти голови АБН п. Я. Стецька).

Треба признати, що подана в тих пунктах характеристика досить вірно, хоч не повно, визначає фізіономію і стиль „многоуважаемого” Нікіти Сергєєвича. Своїми вульгарними промовами на міжнародних форумах, перетикуваними сумнівного характеру дотепами, своїми блазенськими вихватками і експромптними рішеннями він не раз компромітував себе і репрезентовану ним партію та державу в очах політичних мужів Заходу.

Відносини Хрущова з його найближчим оточенням можна було пізнати вже з того, як він у Києві прилюдно ганьбив Підгорного, змушуючи його по-лакейськи притакувати своїм закидам. Все це — те, про що знає цілий світ з тої ж таки советської преси. Мабуть і на засіданнях ЦК КПСС своїм характером і своїм „стилем” нажив він собі не одного ворога.

Але цього було замало, щоб його повалити. Українське прислів'я „носив вовк, понесли й вовка” справдилося на Хрущові з інших причин, поважніших, як навіть намагання творити культ своєї власної персони.

Сталін — Хрущов — Мао

Не знати, як розвинувся б без Хрущова конфлікт Москва — Пейпінг, але Хрущов був тим, хто по советському боці цей конфлікт персоніфікував, хто став особистим ворогом Мао Тсе-Тунга. І тому Мао зажадав його голову, як ціну за примирення. Конфлікт поглибився, загострився, перейшов у площину холодної війни, переріс через голову Хрущова, і тепер вона потрібна Пейпінгові хіба як трофей, почеплений

~~~~~
 “VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four
 Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.
 Second class postage paid at General Post Office,
 New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
 New York 3, N. Y.

при боці Мао. І тільки тому, мабуть, наспіла ота телеграма з Пейпінгу, в якій „китайські товариші” вітали новий провід у Москві. Але напевно голова Хрущова, що для китайців уже втратила вартість, фігуруватиме по советському боці як аргумент доброї волі примиритися, як заплата, як доказ зміни політики супроти червоного Китаю.

Яка участь Хрущова у розвінчанні Сталіна?

Очевидно, вже незабаром з офіційних советських джерел світ довідається, що не була вона аж такою великою, як її Хрущов собі приписував. Також за старою, ще сталінською рецептою переписуть у Москві в котрий то вже раз історію партії, з якої викинуть Хрущова на смітник так само, як Сталін викинув „ленінську гвардію”, а Хрущов викинув Сталіна з його „гвардією”. Не виключене навіть, що в кремлівських апартаментах появиться опецькувата фігура Маленкова чи Молотова, осяяна орденами постать Жукова і може ще декого з створеної Хрущовим „антипартійної групи”.

Перший період нервозности, порозумівання з компартіями Заходу, які відразу поставились були негативно до перевороту в Кремлі, зміниться періодом улещування народів ССРСР (перед днем „Октябрської революції” вперше за останніх одинадцять місяців продавали міському населенню муку!), широкими обіцянками майбутніх благ і деякими конкретними полегшами. Але не треба бути пророком, щоб провіщати все це: кожна диктатура саме так починає свої перші кроки, поваливши попередню диктатуру.

За що били Хрущова на пленумі ЦК КПСС

Проти Хрущова на пленумі ЦК КПСС, як уже згадано вище, виставлено 29 обвинувачень.

Ініціатива в „освоюванні” цілих земель у Казахстані і на Сибіру належала Хрущову. Величезним вкладом капіталу, техніки і депортованої переважно з України і Білоруси робітної сили в 1954-55 роках йому вдалося досягнути значних успіхів. Але весь той титанічний експеримент кінець-кінцем провалився, бо „перетворювати природу” большевики ще не навчилися, і розорана цілина відмовилася родити хліб.

Експерименти Хрущова в сільському господарстві — проєкт „агроміст”, скасування трипільної системи, кукурудзяна лихоманка, спроби пролетаризувати селянство, переводячи його на становище робітників, і цілий ряд інших непродуманих інновацій — докраю розхитали колгоспну систему. Внаслідок цього пасивний спротив селянства советській панщині досягнув кульмінаційної точки. Найбільш промовистим доказом неспроможности колгоспної системи забезпечувати продуктами рільництва населення були советські закупа пшениці в Канаді, ЗДА, Австралії, Франції і навіть Румунії.

Також гостра недостача товарів першої потреби, а в зв'язку з цим уже неприховуване ремствування робітників і дрібних службовців поставили, мабуть, на карб Хрущову. Це ж бо він свого часу в питанні пріоритету великого промислу дав головний бій Маленкову і у висліді того бою викинув його з посту прем'єра, а останнім часом сам почав віддавати перевагу легкому промислові за рахунок зброєння.

Немало ворогів нажив собі Хрущов реорганізацією низового партійного проводу, відібравши від районних і обласних партійних комітетів відання справами сільського господарства і створивши для цих справ паралельні комітети. Це був великий удар для місцевих партійних головачів, що з них не один є рівночасно членом ЦК КПСС. Також напевно поставили Хрущову на карб переведену ним децентралізацію, а після того знов централізацію управління народного господарства.

У зовнішній політиці Хрущову належала ініціатива у нав'язанні західньому світові т. зв. співіснування, концепцію якого приписав він Ленінові, але теоретично обґрунтувати цього свого винаходу не спромігся. Наступники Хрущова, Брежнєв і Косигін, у своїх декларативних заявах зобов'язуються коєкзистенцію з Заходом, передусім з Америкою, продовжувати. Але не треба забувати, що якраз на коєкзистенції Москви з Америкою розбилась дружба Москви з китайськими комуністами ще в тому ранньому періоді розколу, коли йшов він під знаком ідеології. Як виплутаються тепер з-поміж тих трьох сосон нові кремлівські „вожді”?

Очевидно, на засіданні ЦК пригадали Хрущову і його капітуляцію на Кубі після невдалої спроби інсталювати там советські ракети. Стягнення їх назад до ССРСР підірвало престиж

Москви в очах цілого світу, а особливо в очах компартій Західньої Європи і Азії, дармащо свою перемогу ЗДА не використали. З ім'ям Хрущова, очевидно, зв'язували розпад комуністичного моноліта, усамостійнення сателітів і втрату Москвою її провідного місця в світовому комуністичному русі.

З останніх потягнень Хрущова, очевидно, не узгіднених з „колективним керівництвом”, була і його запланована візита в Бонні, якою думав він починати якусь нову політику супроти Німеччини. З цим безпосередньо зв'язане усунення з посту редактора „Известий”, зятя Хрущова, Аджубея, який підготовляв ту візиту свого тестя.

Окремим питанням на засіданні ЦК було, напевно, питання „ідеологічних ухилів” Хрущова, який у розв'язуванні проблем „будівництва комунізму” поводився з Марксом-Леніним досить фривольно, натягаючи їх щоразу на свій, хрущовський копил. Для догматика Сусллова, як і для червоних китайців, Хрущов — ревізіоніст, що в комуністичній псевдорелігії є синонімом еретика, марксовідступника.

І що ж далі?

Кремлівська правляча верхівка перебуває в стані ідейної ферментації. Повалення Хрущова було перемогою комуністичних догматиків, приймаючи цей термін умовно, бо годі нині говорити про якісь марксо-ленінські догми у їх первісному вигляді.

Недавній кремлівський переворот ще раз розкриває перед цілим світом убогість міту про єдність і монолітність комуністичного проводу в ССРСР. Ті, що стоять у партійно-державній верхівці, сповнені взаємної ненависти і недовір'я, які переходять також через всю партійну драбину, морально розкладаючи партійні кадри. Нема сумніву, що вже тепер довкола двійки Брежнєв-Косигін і партійного ідеолога Сусллова, що сам хотів був стати на місце Хрущова, вже снується павутиння змови, яка може і в найближчому часі винести на поверхню нові, ще не знані постаті. Одним з найгрізніших конкурентів Брежнєва називають Миколу Підгорного.

„Зудар поколінь” — старшої і молодшої генерацій комуністів, — що його наявність в ССРСР так гостро заперечував свого часу Хру-

щов, тепер вийшов на яв. Молодь виступає з щораз настирливішими вимогами в літературі, мистецтві і в буденному житті — на фабриках і в колгоспах. По другому боці стоять „советські китайці” — старша генерація догматиків, духових спадкоємців Сталіна. І новий провід у Кремлі вже далі не може лявірувати так, як лявірував Хрущов, а мусить вибирати, на кого робити ставку, на кого спиратися. Усунення Хрущова спонукає цей вибір максимально прискорити. Ставка на старшу генерацію означала б у якійсь мірі поворот до сталінщини, ставка на молодь — небезпечні для режиму дальші еволюційні процеси, в яких неминуче розхитуватимуться підвалини московсько-большевицької імперії.

У своїй „інавгураційній” промові Брежнєв „виходець з України”, говорив лише про „советський народ”, отже помилково було б думати, що в національному питанні вводитиме він якісь зміни чи полегші. Також безсумнівно, як це, зрештою, сам Брежнєв потвердив, партія далі реалізуватиме постанови останніх трьох з’їздів, отже й постанову про „злиття націй в комуністичному суспільстві”. Що це значить? Це значить дальша посиленна русифікація, дальше нищення національних культур поневолених Москвою народів.

І новий провід, мабуть, далі пробуватиме латати діряву колгоспну систему, бо радикальне розв’язання цієї проблеми було б рівнозначне з ліквідацією советського режиму на селі. Не знати, чи осуджено на засіданні ЦК проєкт Хрущова запровадити систему родинної відповідальності за дану ділянку колгоспної землі. Останнім часом про цей проєкт Хрущова советська преса не згадує.

Нові московські правителі, очевидно, відсунуть на деякий час реченець побудови „комуністичного суспільства”, визначений на 1980-ий рік, звичайно, не оповіщаючи про це населення, як не раз відсував у часі завершення „побудови соціалізму” Сталін, і постараються

про „хліб і видовища” для широких мас. Отже, знов таки звернуться до того „кусника сала”, що його Хрущов старався дочепити до соціалізму.

Можна припускати, що новоявлені комуністичні теоретики й практики придумують якийсь новий вентиль до „соціалістичного реалізму” в літературі і мистецтві, щоб, не сходячи з сталінських позицій, якось угамовувати письменників і мистців. Приклад для наслідування мають вони під боком — у Польщі, де письменникам дихати вільніше, а проте письменника Ваньковича за „ухили” судять.

Назагал на якісь значні зміни в СРСР не заносяться. До влади прийшли люди, виховані Сталіним і на високі становища піднесені Хрущовим, дармащо своїх учителів і протекторів відпекуються. Тягар сталінських злочинів лежить на них так само, як лежить на Хрущові.

З біографії теперішнього першого секретаря ЦК КПСС, Леоніда Брежнєва, вистарчить згадати, що в 1938 році очолював він Дніпропетровський обласний комітет партії, отже був головним езекутором у ведених тоді Сталіним кривавих чистках. А в 1941-45 роках був начальником Політуправління Південного і 4-го Українського фронтів. І — про це офіційні джерела не згадують — керував найжорстокішим у тих часах терористичним органом, так званім СМЕРШ-ем. А теперішній голова Ради Міністрів СРСР, Олексій Косигін, також типовий сталінський вихованець, у роках, коли терор досягав свого вершка, займав керівні партійні пости в Ленінграді. Значить, говорити про те, що в Кремлі прийшли до влади люди з новими ідеями — не приходиться.

ЧИТАЙТЕ,
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ,
ПОШИРЮЙТЕ

„В І С Н И К”!

ПРИЙМАЄМО ЗАМОВЛЕННЯ НА КНИЖКИ НАШИХ ІСТОРИКІВ :

ПРОФ. О. ОГЛОБЛИНА і ПРОФ. М. ЧУБАТОГО.

Ярослав Стецько

ЗА ХРИСТІЯНСЬКИЙ КИЇВ ПРОТИ БЕЗБОЖНИЦЬКОЇ МОСКВИ

Де місце нашого постою?

Світове становище характеризується в ідейно-політичному аспекті викристалізуванням двох протиставлених течій у вільному світі.

Пропагатори першої течії декларують кінець доби національної, християнської, релігійної взагалі, як і моральних систем, що впливають із віри. Вони вважають, що живемо ми вже у післяхристиянській добі, як тому дві тисячі років людство почало жити у післяпоганській. На їх думку, приходить доба релятивізму, скептицизму, нігілізму, які розкладають органічну клітину нації-родину, заперечують саму ідею нації, як і ідею Бога, — доба в, якій пануватимуть технологія, діалектичний і історичний матеріалізм, атеїзм чи релігійний індивідуалізм, а для філософії, ідеології, релігії, націології вже місця не буде. Лжепророки цієї течії заперечують ту правду, що як в добі середньовіччя чи до минулого століття новітній добі, а навіть в античних класичних часах шлях до пізнання Абсолюта йшов через філософічні науки, так тепер, не хетуючи його, він може йти через технічні науки — через розклад атома, пізнання термоядерної енергії, що в злочинних руках може розкрити незбагненну силу чогось позасвітнього.

Друга течія характеризується усвідомленням, що якраз сучасна доба термоядерної енергії є добою перемоги національного принципу організації світу, провалу всіх великопротірних, анерганічних конструкцій, вимогою християнізації дехристиянізованого світу, чіткого протиставлення національної ідеї анаціональній, інтернаціональній, протинаціональній, що її захищають пробойовики світового уряду обабіч залізної заслони. Відсутність пропорційно до розвитку цивілізаційних досягнень еквівалентного скріплювання моральних вартостей і якостей у людини — доводить якраз до варваризації життя.

Загроза атомового знищення навіває на людину жах, і вона в ситуації перецінювання вартости фізичного існування одиниці — бо знецінено духове, героїчне, ідеальне — вважає, що головною ціллю її є за всяку ціну жити. Навігаре нецессе ест, вівере — нон!

Дехристиянізація світу, денационалізація, депатріязация, виполоскування людини з її національних, патріотичних почувань, з її націоналізму і християнізму — привели до згоадної необхідности капітуляції перед атомовою загрозою, — шантажистом термоядерною зброєю. У ситуації віри в Бога і націю, як природне, не лише історичне єство, як найвищий на землі твір Бога — у почутті виконання своїх обов'язків людина ніколи не повірить у те, що півмільярда людей можуть стати предметом знищення з химерної волі Москви, якщо це не було б в пляні Провидіння. Ніколи в руки злочинця не може бути дана така сила, хібащо він мав би бути з волі Бога бичем Божим на цей злочинний світ. А це означає: ми маємо бути в мирі з нашим Господом, а не в мирі з сатаною.

Коли ж ми завважуємо здорові, стихійно охоплюючі світ нові сили його християнізації, а передусім — духово-моральної, ідейної патріотизації, відродження націоналізму, ідеалізму, героїзму з його готовістю віддати своє життя за друзі своя, ми не віримо в знищення світу атомовою зброєю.

Хто знецінює ідеальне, втрапить і матеріальне.

З болем родяться нові сили, вибухають нові потенції, кристалізуються нові, традиційні ідеї.

Навкола нас ще панус темрява. Блискавки відродження щойно починають пронизувати наше довкілля. Ми — в епосі неофітів.

На наших очах тисячі познаних, які свідчать про те, що переживаємо останні десятиліття занепаду, передусім морального, модерної римської імперії — Профумо, безконечні афери в оточенні Білого Дому, розклад командної російської і взагалі большевицької верстви, загнівання еліт — большевицької і „демократичної“. Коли германські варвари, між ними вандалі, палили Рим і руйнували його великі культурні досягнення, вмирали, перетинаючи собі жили в тюрмах Калігулі і в своїх домах, з спокоєм в очах, філософи, мудреці, праведники і патріоти не бачачи виходу, бо Христа не прийняли, а старі ідоли були вже чорта варті для них, ішла кара Божа, чи як хтось хоче,

помста історії. Але з попелу тієї імперії вже визирали Христові неофіти.

Як колись, закохані в матеріальне, гедоністичне, люди забувають, що можуть побачити трупи своїх дітей, матерів, жінок, убитих новітніми варварами. Увесь їх матеріальний доробок може піти з димом пожеж, якщо не перемаже духова революція в їхніх серцях. Навколо розпуста, пиятика, сексуальне збочення і на найвищих щаблях державної драбини поклоніння чарці і кав'ярові, — і це має бути еліта народу?! П'яницям і розпусникам місце на смітниках історії, а не на провідних місцях політичного чи громадського життя. Прийшов час залізною мітлою усунути їх з провідних місць і з рядів еліти взагалі, бо загине нація.

„Демократична” еліта, без Христа і нації, наближається до свого упадку. Якщо в час не з'явиться нова еліта суворих людей, аскетів, героїв, пуритан, що з болями народжуються на Заході, то перед цими відідеалізованими, чи радше згедонізованими профумами, сексуально збоченими найближчими дорадниками Білого Дому може стати така перспектива, що большевизм буде зліквідований із середини шляхом національних революцій на Сході, звідкіля променює антибольшевицька, національна, християнська ідея на Захід, а у висліді духового й морального розкладу якась форма большевизму загрожуватиме реально тому Заходові, тій його частині, що зогнила і потребує бича вандалів, які у вигляді комуністичних партій чекають на свій час.

Є два Заходи і два Сходи. Большевиків на Заході більше, як — поза москалями — на Сході. Незмірно менше їх в Україні чи на Кавказі, як в Італії чи у Франції. Большевицька еліта також загниває внаслідок корупції, вигідного життя, горілки з „ікрою”, розпусти, при намаганні її відроджувати — інтенсивнішому, як на Заході. Але сили національних революцій сильніші, як процес регенерації російської еліти, і це наявно показав грандіозний спротив-повстання в концтаборах і масові акції в Україні й інших країнах у 1953-1964 роках.

**Які ж процеси проходять в російській імперії?
Чим характеризується дійсність там?**

Усе виразніше викристалізовується, утотожнюється комуністична ідея з російським імперіалізмом, що засвідчується повним перестав-

ленням на російський народ, як єдину силу, яка стоїть за комунізмом, своєю національною ідеєю, засвідчується провалом советизації людини, зокрема молоді, акцентацією російського патріотизму, шовінізму, виховуванням молоді у протилежних, як це робить офіційний Захід, ідеях, що нехтує патріотизмом, націоналізмом, бо російська молодь є месіаністично російська, імперіалістична, фанатична, світозагарбницька, хоч признаки розкладу є і в неї по лінії гедонізації життя. У всякому разі провідна російська верства старої генерації загниває, і їй на зміну готується нова. З відходом Хрущова нові елементи молодшої генерації прийдуть до голосу.

А з іншого боку? — щораз сильніше скріплення протиставного світу ідей — українських, національної, християнської, героїчної концепції життя, поворот у творчості до традицій (молода генерація поетів) старої України — княжої, козацької, упівської.

Зудар двох образів життя — українського і російського, що його Москва хоче накинути іншим народам, перекиляє на сучасному етапі терези на наш бік. Образ російського життя від віри на московський лад до господарювання на колхозний лад повністю провалюється.

Ідейне банкрутство комунізму в уярямлених країнах — це безспірний факт. Проте, комунізм все ще є атрактивною ідеєю для багатьох снобів, інтелектуалів на Заході включно із ЗДА. Не сила Росії здобуває для неї бази у світі, але ідейна слабкість інтелектуальної еліти недовірків, які „відписали”, під впливом Москви, її доктрини, власні нації як історичний анахронізм (російську — ні!), Христа зарахували до категорії „великих людей” типу Фрейда і Маркса.

У період англо-німецького наближення висвістали в Лондоні Розенберга, коли приїздив він з доповіддю про германський расизм. Також коли якобінці пробували в час Французької революції проповідувати свої ідеї в традиційній Англії, ідеї неанглійської нації, деякі з них ішли на ешафот. Але ідеї комунізму, ворожі духовості британської нації, для якої компартія є „небритійська партія”, ідеї смертельного ворога Англії, ЗДА, усього Заходу, — свобідно проповідується з катедр англійських, американських й інших університетів. Жаж

В. Левенець

ЛИСТОПАДОВИЙ ЗРИВ — ДЖЕРЕЛО НАДХНЕННЯ

В 46-ту річницю

Кожний нарід, що продовжує боротися за своє визволення, вертається все до джерел минулого, щоб з них зачерпнути сили і насаги до дальшої боротьби і підсилення віри в перемогу. Робимо це саме і ми українці.

Ніхто сьогодні з нас не сумнівається, що до джерел світла, що своїм промінням вже більше як 40 років освічує нашу путь, належить Чин Першого листопада 1918 року. І саме до цього джерела ми повертаємося кожного року, щоб вогнем сили його скріпити себе духово, обновили наші душі, розпалити в наших душах нове полум'я, що жаром палитиме нас на шляху нашої невгаваючої боротьби.

Учасники і Герої Листопадового Чину та оборонці проголошеної в дні 1-го листопада

1918 р. в городі Льва національної незалежності і державної самостійності, Українські Січові Стрільці, можуть служити прикладом для теперішнього і прийдешніх поколінь, бо своїми чинами і своєю героїською посвятою вони перевершили всі сподівання.

Творці Листопадового Чину не тільки були готові вмерти за Батьківщину, але вони в першу чергу хотіли і вміли, для добра своєї Батьківщини, жити, щоб успішно боротись і перемогти! Бо жити і боротись буває тяжче, ніж вмерти. А ті, хто загинули на полі слави обороняючи зброєю Акт 1-го Листопада, не є і не повинні бути приводом до смутку. Вони смерті не шукали, вони в першу чергу боролися, а впадши в обороні волі посіяли зерно майбут-

огортає, коли в Західній Німеччині творять інститути і фундації на честь Фрейда, духового розбійника.

Дивлячись на помазепинську Європу, Едмунд Бурке (1729-1796) писав: „Епоха лицарства минула, епоха софістів, крамарів і калькуляторів приходить”. Це був дійсно такий час. Темно було. Катерина II руйнувала Січ, народ стогнав у кайданах, наша провідна верства йшла на службу ворогів, будувала їх велич, просвіщала варварів Півночі. На службу собі завжди ставить сильніший фізично і волево інтелектуально сильнішого, культурнішого, але м'якотілого, неборця. Орлики, Войнаровські, Герцики були білими круками, доки не відродилися нові Гонти і Залізняка...

Передумова фізичного розслаблення є ідейне, моральне розхитання, розклад, захоплення ворожими ідеями і захист їх, як ідей зради серед власного суспільства. Звідси боротьба проти большевизму є боротьбою проти ідеї зради в лоні власної нації.

Тому ніколи, окрім політичних й інших причин, Україна не може бути суверенною, самостійною, незалежною, як т. зв. націонал-комуністична Україна. Бо той, хто зраджує власний світ ідей, хто стає захисником чужого, ворожого, хто втратив ідейний суверенітет — не може бути політично суверенним.

Тому неправду кажуть ті, які твердять, що націоналісти, які ставлять суверенітет нації понад усе, без огляду на її соціально-політичний лад, можуть підтримати націонал-комуністичну Україну. Як не може бути християнин водночас безбожником, так не може бути українець водночас носієм московської ідеї і — остатися собою.

Агресія української національної християнської, традиційної ідеї, навіть крізь призму творчості наявного типу, видна всюди. Ріст ідейного потенціалу України небувалий. Немає ніяких основ, не зважаючи на всі русифікаційні заходи, твердити, що українство слабне. Якраз навпаки — воно зростає. **Ідейною протиставною силою Москві, як центрові руйніних сил, стає Київ, центр сил творчих і шляхетних. У такому протиставленні йде у многогранному відношенні світовий бій. Наше чергове гасло, окрім Свобода народам — Свобода людині, стає Київ проти Москви! Його треба по всіх-усюдах розповсюджувати, пропагувати, поширювати. Бо навіть того, хто вже засимілюваний, але антикомуністично наставлений, тобто є ворогом ідей Росії, ідея України, коли він її пізнає, містика Києва, світ його правд — приведе до українства.**

(Закінчення в наступному числі)

Вп. Ярослав Стецько під час зустрічі з мейором міста Клівленду, Огайо. З ліва п. д-р Подригуля І. З права п. мейор.

нього життя, створили це, що ми сьогодні називаємо „джерелом надхнення”.

Тема всеоживляючої ролі жертви життя за ідею лягла в основу найкращих творів літератури, що є завжди місцем для геніїв і скарбницею найглибших і величних думок людства. Тут можна б згадати хоч би поему Т. Шевченка „Неофіти”, в якій смерть Алкида християнина, повертає до християнської ідеї його матір поганку, що перейнялася героїзмом сина до тої міри, що сама стала героїнею. Або візьмім новелю Стефаніка „Сини”, де батько неписьменний селянин, усвідомивши з предивною чіткістю творчу ролю правдивої жертви, віддає Україні обидвох своїх синів. А ми, наше покоління, чи не виростили, не діяли і не виховувалися на героїчних чинах Січових Стрільців і їхніх попередників? Їхні діла, їхня героїська постава перетворювали політично й національно незрілу масу в свідому своїх завдань громаду і скеровували на шлях збірного активного зусилля для великої ідеї.

Для декого було дивним, що те, до чого інші народи доходили в продовж цілих віків, український народ осягнув протягом кількох місяців, а саме: національну свідомість і політичну думку. І сьогодні вже нікому не вдасться цієї свідомости, цього бажання і гону українського народу до здобуття Української Самостійної Держави спинити. Бо боротьба наша має зв'язок крові борців-попередників.

В темну осінню ніч з 31-го жовтня на 1-го листопада 1918 р. вийшли з Народнього Дому

у Львові перші стежі з завданням опанувати важніші стратегічні пункти міста: головний двірець, пошту, казарми і ін. Поруч з Січовими Стрільцями учасниками боїв на Маківці і Лисоні, йшли робітники, йшли інтелігенти, селяни і малолітні гімназисти, йшли всі, бо кликав їх дух славних предків, кликала їх пролита кров. Тишу ночі прорізали перші стріли, що пролунали серед тиші немов заклик до боротьби і краплі української теплої крові зросили брук вільної столиці західноукраїнських земель города Львова. Раннім ранком на вежі ратуша лопотів під подувом вітру синьо-жовтий прапор, символ волі, символ незалежности.

„Український Народе! Голосимо Тобі вість про Твоє визволення з вікової неволі. Від нині Ти господар своєї землі, вільний горожанин Української Держави!”

Так звучали перші слова проголошення незалежности Західньої Української Народньої Республіки. Але українських частин, які оволоділи Львовом було рішуче замало. День і ніч вони сповняли службу, аж до повного вичерпання. Поляки осмілившись і побачивши, що війська небагато, почали вуличні бої. Польські сили зростали з дня на день, а неприбуття на час Українських Січових Стрільців, що сталося не з їхньої вини, дало можливість полякам очунятись і скріпити свої військові залоги в місті. Пізніші події відомі: кількаразові офензиви для повернення міста Львова не дали успіхів. Брак амуніції і санітарної допомоги, армія Галлера, Чортківська офензива, що її припинено з браку амуніції, маршування Галицької Армії разом з армією УНР на Київ, здобуття столиці, відступ, тиф, що десяткував ряди армії, байдужість до наших визвольних змагань держав Антанти, звірства большевиків — все це спричинило послаблення наших військових операцій в обороні молодої держави, але не спинило самого визвольного бою, що триває й досі.

Отже, Чином Першого Листопада відновлено збройні і державницькі традиції західньої вітки українського народу. Цей чин являється імперативною силою для сучасного і майбутніх поколінь.

Оборонці, що життя віддали в обороні цього Акту сповнили свій обов'язок до кінця. Вони впали на полі слави і відійшли по справедливу

Степан Ленкавський

НИЩЕННЯ СИМВОЛІВ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ

Степан Бандера це впродовж останніх 40 років третій з черги провідник українського визвольного руху, який загинув на чужій землі як жертва московсько-большевицького скритовбивчого морду. Ворог добре розумів, якою небезпекою для нього були провідні мужі, з іменем і ролею яких була нерозривно пов'язана визвольна боротьба українського народу в різні десятиріччя його поневолення. Рішення виконати політичні морди на особах Головного Отамана Симона Петлюри в 1926 р., полк. Є. Коновальця в 1938 р. і Провідника Ст. Бандери в 1959 р. стояло у зв'язку з внутрішньо-політичним зростанням патріотичних і протиросійських настроїв в Україні, що були і є перешкодою для здійснювання московських плянів масового народобивства і денационалізації України. Зростання незадоволення в Україні з факту і метод національного поневолення творило завжди внутрішню перешкоду і небезпеку для Москви; спершу для збереження цілості загарбаних нею земель і для московських оборонних плянів, а згодом для свобіднішого проведення офензивних плянів її імперіялістичної політики.

Способи політичних мордів з роками мінялися. Сім револьверових пострілів в Симона Петлюру в травневий день 1926 р. на вулиці Парижу. Підступне підсунення часової бомби полк. Є. Коновальцеві на тасмній зустрічі з „підпільним кур'єром” в 1938 р. — це удосконалений спосіб скритовбивства з продуманим заздалегідь пляном затерти сліди за виконавцем морду на советському торговельному кораблі в Роттердамі, щоб усунути прямі докази

нагороду до Господа Бога, чи як говорить Оксана Лятуринська:

„І зрине кінь у височинь,
як є, в похідній збруї,
і дух твій вбраний в кармазин.
І запитає Юрій:
„Що мав ти над життя дорожче?
Що на землі досяг?
— Я з роду воїн, Переможче,
доніс свій золот-стяг!”

вини московсько-большевицьких душоубів. Подвійний постріл беззвучного пістоля з ціянкалем в лице Бандері в полудне жовтневого дня 1959 р. у дверях його дому і безслідний поворот роками школеного в убиванні людей кагебівського терориста назад до своїх зверхників у Східній Берлін — це найбільш до цього часу рафінований спосіб московського підступного скритовбивства.

Життєвий шлях Ст. Бандери, його боротьба, політична діяльність і навіть сам факт його існування на світі були для московських окупантів небезпечні і загрозливі тим, що непокірні маси українського народу в останніх десятиріччях зв'язували з його ім'ям свої надії на успішну перемогу національної визвольної революції. Його небезпеку для Москви оцінив ворог так, що доклав усіх зусиль, щоб усунути його з-поміж живих. Його значення і ролу в останніх десятиріччях оцінить історія глибше, повніше й об'єктивніше, ніж ми, його сучасники і друзі по зброї і ідеї.

Але не лише діяльністю свого життя Ст. Бандера був для окупантів шкідливий. Він не перестав бути для Москви шкідливим по своїй смерті.

Смерть Бандери це насамперед обвинувачення кремлівським організаторам морду, членам найвищого партійного і державного „колективного керівництва” Советського Союзу, зокрема Шелєпіну і Хрущову, які не були притягнені до відповідальності ніяким міжнародним судом за організування цього морду і його одобрення.

По друге — сам процес над виконавцем цього рафінованого скритовбивства був першим судовим процесом перед найвищою чужинською судовою інстанцією, який виявив перед світом, що московсько-большевицькі урядові особи є організаторами політичних мордів, та що найвищі державні чинники нагороджують успішного вбивцю орденом большевицької держави — бойовим орденом „Червоного прапора”.

По-третє — процес Сташинського викрив і виявив незнану в історії західньої криміналістики зброю для потаємного і безслідного вби-

П. Добрівлянський

ПОРА НА МУЖНЄ РІШЕННЯ

Минуло десять років від моменту, коли ініціатор і тодішній провідник т. зв. опозиції в Закордонних Частинах ОУН, Лев Ребет, жбурнув у нутро цієї організації бомбу, яка мала підпорядкувати ОУН йому, Ребетові, а перед тим знищити політично Степана Бандеру. Бомбу у формі „доручення з Батьківщини” деградувало Степана Бандеру з посту Провідника революційної ОУН і доручало окремі „трійці” перебрати керівництво ЗЧ ОУН і переорганізувати ОУН структурально, ідейно й політично.

Щоб надати бомбі потрібної приголомшуючої сили, Ребет, не зважаючи на те, що кожне доручення проводу підпільної організації даним членам тієї організації мусить залишатися строгою таємницею, негайно розіслав текст ніким не перевіреного „доручення з Батьківщини” всім українським часописам для опублікування і підняв у своїй газеті барабанну агітацію з метою вмовити в усіх, що одержані й проголошені ним урбі ет орбі „доручення з Батьківщини” є справжнім дорученням проводу ОУН в Україні. А далі, покликаючись на дані йому „доручення з Батьківщини” уповноваження, Ребет запропонував одного дня Бандері підписати спеціально укладену чи то ним

вання людей, винайдену большевицьким ученим і випродуковану технологічними засобами большевицьких лябораторій. Це роз'яснило загадку несподіваних смертей здорових людей у різних західних країнах і в СРСР в добу хрущовського „соціалістичного правосуддя” і дало орієнтовну вказівку на майбутні містерії.

Нам, українцям, притягнення вбивців Бандери до судової відповідальності дало нагоду пригадати світові, що це в українській історії не відокремлений випадок, і відновити в пам'яті трагічну долю Головного Отамана Симона Петлюри, полк. Євгена Коновальця і всі злочинні методи винищення і придавлювання українського народу, проти чого піднесли прапор боротьби убиті ворогом провідники визвольного бою, що в ході років оставалися символом незнищеного революційного чину. (УК).

самим, чи якимсь іншим загадковим і нікому невідомим автором „заяву”, точнісінько таку саму, як та, що її уклав був Маленков, зрікаючись свого керівного посту. Тією заявою, що мала бути опублікована в усій українській пресі, Бандера мусів визнати себе нездібним керувати українським революційно-визвольним рухом, признатись до важких помилок у своїй політичній праці та обіцяти направити їх своєю льояльною працею під наказами Ребета.

Коли ж Степан Бандера з обуренням відкинув провокаційну вимогу Ребета, той негайно проголосив, „згідно з дорученням Батьківщини”, створення Комісії Уповноважених у складі Лева Ребета і Зенона Матли, яка мала б стати диктаторською владою над Закордонними Частинами ОУН, і ще того самого дня розіслав поштою „всім і вся” заздалегідь приготовані „бюлетені” з повідомленням про усунення Степана Бандери з посту Провідника ОУН та Голови Проводу Закордонних Частин ОУН і створення „двійки” як найвищого керівного органу ЗЧ ОУН з усіми правами — „згідно з волею Батьківщини”.

Бомба не досягла визначеної її майстрами цілі: ані вбити політично Степана Бандеру як провідника українського революційно-визвольного руху, ані усунути його з керівного посту і підпорядкувати ЗЧ ОУН Л. Ребетові, всупереч загальній нехиті до нього щонайменше 95% членства ОУН, винахідникам і конструкторам бомби не вдалося.

А все ж таки вся та історія внесла поважне замішання в рядах ОУН і дезорієнтацію серед загалу української еміграції. Деяка кількість осіб, які в той час числилися ще членами революційної ОУН, проголосила створення нової організації під назвою ОУНз як „дійсної” частини ОУН, що, мовляв, стоїть у повній ідейній та організаційній єдності з „воюючою Батьківщиною”, і стала пристрасно плюгавити Степана Бандеру і таврувати все вірне йому членство, як „бунтарів проти волі Батьківщини”, „сретиків” та „відкольників від дійсної ОУН”.

І навіть сам Степан Бандера дав був у перший момент заскочити себе бомбою, і прийняв „доручення з Батьківщини” за автентичне.

Тільки ж — відразу умовно: з виразним застереженням, що він повірить у їх автентичність тоді, коли одержить оригінальний, писаний документ із власноручним підписом Провідника ОУН в Україні та з умовленими кличками, які потвердять автентичність документу. Бо текст „доручення з Батьківщини” подав був Степанові Бандері Ребет тільки на підставі заяви, що він, Ребет, одержав те доручення від Проводу ОУН в Україні радіовим зв'язком ЗП УГВР.

Члени й прихильники „двійки”, мабуть, не сумнівалися, що писаний оригінал „доручення з Батьківщини”, тобто Проводу ОУН в Україні, швидко прийде, і вони опублікують фотокопію того документу в усій українській еміграційній пресі, щоб „вбити цвяхи в домовину” свого недавнього Провідника та організації, членами якої вони самі ще донедавна себе вважали. Минали місяці, далі й роки, але — ніхто, ніякі посланці з України з таким документом не приходили. Навпаки, справа починала ставати щораз більш неясною, загадковою.

І врешті впали бомби іншого характеру: опублікування в большевицькій пресі заяв „Леміша”-Ковалю” і Мирона та попереджуюче їх повідомлення про зловлення, засуд на смерть і розстріл Василя Охримовича. Ці нові бомби були заплановані большевицькими провокаторами, як нові дошкульні удари для революційно-визвольного руху в Краю і поза Україною. Та засліплені надією успішності своєї нової гри большевицькі провокатори не доглянули, що це допомогло повністю розкрити їхню головну провокацію — гру з „дорученням з Батьківщини”. Уважне зіставлення інформацій і дат, поданих у „заявах” Леміша і Мирона, що їх опублікували в своїй пресі большевики, з іншими відомостями допомогло внести, врешті, повну ясність відносно того, що таке були оті „доручення з Батьківщини” і хто був їхнім дійсним автором. Тепер немає вже найменшого сумніву в тому, що вся історія з „дорученнями з Батьківщини” була большевицькою провокацією.

Закулісі всієї історії виглздали так:

Перед смертю Провідника ОУН в Україні, Шухевича-Тура, Провід ОУН в Україні вислав до Проводу ЗЧ ОУН і до ЗП УГВР свої пропозиції щодо полагодження конфлікту з опозицією з додатком, що коли обидві спірні сторо-

ни таки не зуміють самі полагодити спір і бажатимуть, щоб той спір полагодив Провід ОУН в Україні, тоді обидві сторони повинні вислати в Україну уповаженого свого представника, який особисто з'ясує членам Проводу ОУН в Україні суть конфлікту. Згідно з цим, коли й на підставі пропозицій з України спору поладнати не вдавалось, ЗП УГВР вислало в Україну як свого речника Василя Охримовича, а ЗЧ ОУН — М. Матвієйка.

Шлях для доставлення В. Охримовича в Україну вів через установу, де як згодом виявилось, працював на керівному пості емведист Хорунжов-Мюллер, який нібито утік з СРСР, прикидаючись запеклим ворогом большевизму, а в дійсності був „нурком” большевиків. (Німецька й американська поліція згодом розкрила це, і на процесі Хорунжова вся його провокаційна робота вийшла на яв). Хорунжов знав задалегідь усі подробиці запланованої подорожі В. Охримовича і наперед поінформував большевиків так, що Охримович, прибувши в Україну, попав не до Проводу ОУН й УГВР в Україні, а прямо в руки МВД.

„Леміш”, що після смерті Шухевича, працював з Одещини в Карпати, щоб перебрати пости Шухевича і відбутися наради з іншими членами Проводу ОУН в Україні, УГВР та Головного Командування УПА, попав у руки большевиків. Це допомогло большевикам швидко зловити й Матвієйка.

Ці три випадки, невідомі тоді нікому на чужині, використали большевики для проведення провокації. Вони використали захоплені в Охримовича радіовисильню, що нею він мав порозуміватися з ЗП УГВР, шифр та код і, підшиваючись під Охримовича, передали радіовим зв'язком уложене з обережності дуже коротко, бо тільки в двох реченнях, „доручення Проводу ОУН в Україні”, що його одержав у Мюнхені і з таким шумом передав до відома усім Лев Ребет. Яку роллю відіграв у тому сам Ребет, сьогодні ще думки щодо цього різні. Фактом залишається те, що він допоміг „пустити в рух” ту большевицьку провокацію, яка внесла стільки заколоту на еміграції і яка зродила „двійку”, що офіційно вживає назву ОУНз.

Отож, чи не найвищий уже час, щоб члени „двійки” чесно й відверто признали, що вони впали жертвою спритної большевицької про-

Юрій Тис-Крохмалюк

РОЗБІЖНОСТІ В МІЛІТАРНІЙ ПОЛІТИЦІ ЗАХОДУ

Поділ держав світу на дві категорії — тих, що мають атомову бомбу, і тих, що її не мають, ділив світ також в іншому аспекті — на тих, що можуть боронитися, і тих, що мають підлягати чужим аргументам або стати сателітами. Насправді ж кожна нація бажає вдержати свою долю у своїх руках і на випадок агресії бути незалежною від міркувань „великого” союзника.

Де Голль почав розбудовувати свою власну нуклеарну зброю. Публіцистичну і політичну кампанію проти Франції повели ЗДА і ССРСР, перші як союзник, другий як можливий агресор. Невеличку роллю відіграла в цьому Англія, яка має власну атомову зброю, давно визнала червоний Китай і, хоч зрезигнувала духово й практично з позиції великодержави на користь свого американського „племінника”, вела й веде досить незалежну економічну політику.

Франція обстоює свої власні інтереси, а що

вокації. Чи не час, щоб вони чесно й відверто признали, що слова „воля Батьківщини” блюзнірчо вжито для ширення большевицької провокації, що заява про усунення Степана Бандери з посту Провідника ОУН та Голови Проводу ЗЧ ОУН, створення „двійки” під проводом Л. Ребета і вся кампанія за переставлення ідейно-політичних позицій ОУН на рейки соціал-комунізму були не „дорученнями з Краю” і „волею Батьківщини”, але... дорученнями і волею большевицького МВД? Чи не час, щоб кожний із членів і прихильників „двійки” зробив мужньо належний з цього висновок?

Кожна людина може впасти жертвою провокації. Прикметою справжніх мужів є те, що вони мають відвагу признатися до того, що впади жертвою провокації, і зробити належний висновок. Тільки моральна дрібнота стидастся! не маючи відваги для мужнього висновку, воліє далі бовтатися в багні провокації.

У п'яту річницю загибелі Степана Бандери, якому „двійкарі”, впадши жертвою большевицької провокації, завдали стільки моральних ударів, всі члени і симпатки „двійки” повинні зробити мужній крок.

вони в мілітарній ділянці нерозлучно зв'язані з Європою, то заступає тим самим і інтереси держав того континенту: щоб Європа могла існувати, вона мусить мати власну нуклеарну зброю!

Цей клич вповні реальний, як доказує досвід нашої недавньої минувшини.

В боротьбі України проти московського комунізму в 1917-21 роках Захід не дав їй ніякої допомоги, не зважаючи на 14 точок Вільсона. Передумовою признання Східньої Галичини полякам була автономія для цієї частини України. Польща цієї передумови не виконала, але Захід не зробив з того ніяких висновків.

Договори держав Західньої Європи з урядами Польщі, Мадярщини, Югославії Чехо-Словаччини з-перед 1939 року, політичні й мілітарні гарантії не були додержані, і ті держави стали об'єктом агресії Гітлера. Врешті, коли Ріббентроп договорювався з Молотовим, англійські дипломати старалися стопедувати німецько-московський союз, пропонуючи Москві більше як Гітлер, а саме те, що ССРСР дістав після війни. Мабуть, погодилися б вони віддати Сталінові і Швайцарію, якби він на це натискав. Так само Рузвелт зрадив китайців, коли поза плечима Чіянґ-Кай-Шека, свого союзника, погодився віддати Москві частину китайської території.

Із справою Катиня і Вінниці західні альянти були добре ознайомлені, але вони не згадували про цей московський злочин ні під час війни, ні в нюрнберзькому процесі, як не підносять цієї справи й сьогодні.

Навіть справу винищення жидів старалися вони не порушувати, відкладаючи її на повесний час. До якогось реального відруху, негайної відплати чи погрози, коли ще можна було ґрятувати мільйони жидівського населення, вони не були здібні або не мали охоти. Тож для об'єктивного дослідника вину за ці злочини, як за злочини московських комуністів, поносять також і демократії Заходу.

Це — лише кілька прикладів з міжнародної політики, які пояснюють, чому Європа, а зокрема Франція не має й не може мати довір'я

до запевнень, що, в разі московської агресії, в її обороні стане американська атомово потуга.

Американська стратегія, яка постійно змінюється, обстоює тепер тактику, згідно з якою атомові сили мають бути ужиті тільки тоді, коли агресор сам почне атомову війну, і американські атомові бомби будуть скинуті не на міста агресора, а тільки на його атомові та мілітарні центри. І це в той час, коли москалі заявляють, що з атомової атаки вони не виключають міст противника.

В договорах НАТО мають братися під увагу інтереси всіх договірних сторін. Але ці інтереси й досі не узгіднені: американські аргументи стратегії не відповідають європейським, і навпаки.

ЗДА стоять на становищі, бодай сьогодні, що для оборони Європи вистачає конвенціональних, тобто звичайних збройних сил. Європейські члени НАТО можуть відбити московський наступ ще на терені Західної Німеччини, і через те Захід виграє на часі. Поза тим перші тяжкі бої і можливі неуспіхи СРСР поставлять перед Москвою, а не перед ЗДА, питання чи мають вони вжити атомової бомби. Існування європейської атомової зброї (про англійську не говориться, вона підлягатиме наказам Вашингтону) може викликати атомову війну, бо європейські держави, якщо їх заатакує Москва звичайною зброєю, можуть відповісти атомовою бомбою і тим самим викликати світову катастрофу. Дуже коштовна розбудова атомової зброї вичерпає економічні засоби Європи, і вона не буде в стані створити і вдержати сильні армії.

Стратегія світової війни вимагає центрального планування, і вже тому для Європи визначається підрядне місце, хоч й, очевидно, першій загрожує агресія. Усі цілі Європи покриває атомово потуга Америки. Тому Європа не може впливати на рішення Вашингтону і не може бути ніякою „третьою силою”. Будь-яка самочинна дія європейських союзників, зокрема в ділянці атомової війни, а ще й „хімерні” намагання створити третю силу — шкідливі. Тим часом стратегія Америки логічна: вона допускає війну тільки звичайною зброєю, щоб якнайдалі відсунути „атомовий поріг”. Якби Москва, заатакувавши Європу, зустріла там поважний спротив, вона змушена була б кину-

ти ще більші сили, щоб обсадити ними Європу, і тоді — не змогла б ужити атомової бомби. А коли б все-таки Москва вжила атомової зброї, тоді прийшла б реакція Америки теж атомовими силами.

ЗДА обстоюють війну всіма родами зброї, а не тільки атомовими, і тому вимагають сильного узброєння Європи. Члени НАТО повинні мати довір'я до союзника Америки. Щоб скріпити це довір'я, минулого року впродовж кільканадцятьох годин перекинено летунськими силами американську дивізію на європейський терен.

Речником європейської стратегічної думки став де Голль, який безоглядно її реалізує. Інші європейські держави обстоюють його становище. Тому аргументи Франції можна уважати за спільні для всіх європейських держав, з винятком Англії, яка, як острівна країна, у війні може скористати на часі і тому стоїть по стороні стратегії ЗДА.

Закиди проти американської військової політики такі:

ЗДА і СРСР обстоюють монополію на нуклеарну зброю, бо для обох цих держав такий монополію означає гегемонію над іншими. Європейська, французька, а тепер ще й китайська атомово зброя таку гегемонію утруднює. Європа мусить бути відповідальною за себе і за свою оборону, а тому мусить мати всі роди модерної зброї. Америка не має сталого мілітарної політики і довготермінового плану оборони Європи. Навіть воєнні доктрини щодо вжиття атомової зброї постійно змінюються, і тому на сьогоднішній доктрині не можна нічого плянувати. Її тривалість непевна. З цим зв'язані дуже суперечливі заяви американських лідерів у справах Європи, що не дає ніякої певності і створює атмосферу недовір'я до теперішніх зобов'язань ЗДА. Німеччина, наприклад, не має певності, чи в разі великого конфлікту ЗДА виявлять охоту боронити Берлін. Інші європейські держави не вірять, щоб американські гарантії покривали всі можливі совєтські вимоги. У власних інтересах Америка може погодитися на поступки коштом своїх союзників. Оцінка ситуації може бути різною для ЗДА і для Європи. В мілітарній західноєвропейській пресі зустрічаємо багато сумнівів, чи американці готові боронити Європу атомовими сила-

ми, якби створилось критичне положення, яке в Європі будуть оцінювати як крайнє, а в Америці як побічне. У такий момент Москва може відвернути увагу американців, викликавши небезпечний для Америки конфлікт на інших континентах.

Американці підходять до політичних і мілітарних питань прагматично і „реалістично”. Європейці керуються більше майбутністю своїх держав. Тут варто навести слова Д. Донцова ще з березня 1935 року („Дві літератури нашої доби” — ст. 245): „Які можуть бути пляни у людей кон'юнктури? Їх захоплює тільки успіх... Мати плян, це значить іти на неуспіх, на можливу невдачу, з ним стояти або впасти!.. Почуття відповідальности за слово — йому не відоме!”

Врешті советська атака на саму тільки Європу неправдоподібна або мало правдоподібна. Совети будуть наступати різними способами, від клясичних по партизанські та підпільні на різних теренах земної кулі.

Аргумент ЗДА (Мек Намара), що американці вдарять тільки на військові центри ССРСР, а не на цивільні міста, не переконує європейців. Советські вистрільні атомових бомб і ракет мало відомі, а міста — це вузли комунікації, які не можна залишити цілими. Європейські міста, здобуті советами чи близькі фронту, не будуть бомблені атомовими силами, а ощаджування міст противника — це тиха надія американців, що і їхні міста пощадить ворог.

Угоду ЗДА з ССРСР про припинення атомових випробувань сприймають в Європі як „угоду між противниками проти союзників”. Атомово зброя Франції не мусить підважувати довір'я Америки, і навпаки. Можна вірити союзникові, а все ж треба сумніватися, чи в певних умовах оборона Америки і Європи буде одною й тою самою справою. Європу можуть атакувати наземними силами, але Америку — тільки ракетами і летунством у великих акціях. Поза тим Європа хоче мати слово в атомовому плануванні, тобто, як має проходити битва за Європу, що робити, коли прийдеться вибирати Європі між окупацією і атомовим знищенням. Совети свої пляни мають, але постання ще однієї, хай і слабкої, сили в Європі може їм утруднити їхні атомові наміри і тим самим збільшити безпеку.

Треба передискутувати, чи Європі потрібні атомові сили, незалежні від ЗДА. Європейська атомово сила не мусить бути великою. Її завдання — не перевага на інших континентах чи над ССРСР, а остоорога для Москви, що кожна війна стане атомовою і що навіть кілька малих бомб можуть завдати їй великих утрат і викликати інтервенцію американської атомової потуги. Отже „форс де фраз” Франції означає безпеку для Європи в ситуації, яка загрожує тільки Європі. А тим самим зменшує ризико советської агресії на інших континентах.

Засада американців щадити ворожі міста з надією, що ворог пощадить американські, з точки зору європейців небезпечна. Вона викликає сумнів, чи при такому наставленні союзник зареагує на агресію проти союзної держави.

Розбіжності між західними союзниками досі не поладнано. Дискусії йдуть далі, при чому не можна брати під увагу міркувань преси, призначених для не думаючого читача. Зокрема американська преса в початках розбіжностей з де Голлем не спинялася навіть перед образливими висловами, настроюючи публіку проти Франції. Справи не стоять так, нібито де Голль якийсь амбітник, що з власної примхи задумує понизити велич ЗДА, або що рішив він помститися за поведінку Рузвелта під час другої світової війни.

Не приходять таким журналістам на думку, що справа має національний підклад, що європейські лідери на перше місце ставлять добро своєї батьківщини. Головним аргументом для маси було і є твердження, що французька економіка не витримає атомового обтяження, і треба ешждати до її повного розвалу або до смерти де Голля. Тим часом відомо, що всяке зброєння усуває безробіття, поширює засяг індустрії, а продукти нуклеарних перетворів мають щораз більше застосування для мирного розвитку країни.

Було б добре, якби українська преса звертала більше уваги на мілітарну ділянку. Нею мало цікавиться й поточна чужа преса, бо для цієї цілі існують фахові журнали і багата література. А коли в нас такої літератури нема, а військові журнали мають дуже обмежене місце і малий тираж, було б доцільно, щоб обличчя нашої преси було більше достосоване до специфічних потреб українського читача.

Д-р Михайло Кушнір

ШІСТНАДЦЯТЬ РОКІВ КІБЕРНЕТИКИ

Коли Ват винайшов у 1770 р. свій механічний регулятор оборотів парової машини, а Ляйбніц у 1671 році своє механічне числило-рахівницю, навряд чи могло їм навіть снитися, що обидва ті винаходи можуть мати щось спільне між собою. А втім числило Ляйбніца було вдосконаленням загально знаного ручного числила, вдуманого ще сумерами, попередниками вавилонців, десь за 3.000 років до народження Христа.

„Мозки”, які думають

Упродовж довгих літ кожний з тих винаходів розвивався окремо. Поставали щораз численніші саморегулюючі улади механічні, опісля електричні, а тепер електронічні, як автоматичний пілот у літаках або ракета, що сама себе спрямовує на ціль. Але й механічні числила, від найпростіших типів, що виконували тільки елементарні операції додавання й віднімання, вдосконалювались щораз більше, переходячи врешті в новочасні електронічні числила, неслухно називані „електричними мозками”.

Однак, ті числила не „думають”, а тільки виконують дуже прості завдання. Бо коли хочемо провести якийсь складний розрахунок, можемо розбити його на прості ступені. І так, наприклад, перед війною, при обчислюванні стрільничих табель у Франції стосовано систему друкованих формулярів, в яких давали доручення рахівникові: 1. візьми вартість з попереднього рахунку; 2. впиши вартість, що відповідає їй з табелі А; 3. додай ті вартості одну до одної; 4. візьми з табелі Б вартість, що відповідає сумі і т. д. Це завдання міг виконати навіть хлопчик з незакінченою народною школою, бо кожний крок був простою, майже механічною чинністю. Але коли ті всі чинності давали в кінцевому висліді розв'язання складної проблеми, то це заслугою не отого хлопця-рахівника, але заслугою математика, який цю табель простих чинностей обдумав і опрацював.

Машина, яка скоро числить і „вибирає”

Те саме з електричним числилом. Математик устійнює програму його праці й аж до наймен-

ших деталей передбачає поодинокі її ступні, як прості, так і ті, які мав виконати отой хлопець-рахівник. Отже, коли електронне числило може обчислювати дуже складні проблеми, такі складні, що без його допомоги розв'язання їх було б неможливе, то не тому, що воно працює краще, ніж людський розум, але тому, що працює скорше! Бо те, що людина обчислила б упродовж року, електронічне числило числить упродовж хвилини.

Але електронічне числило може не тільки числити. Обчислюючи, наприклад, час, потрібний, щоб дійти до певної цілі різними шляхами, це числило може, коли конструктор так його збудував — „вибрати” шлях, який веде найскорше до цілі.

Що це таке — доцільні улади?

І тут електронічні числила лучаться з саморегулюючими уладами. Коли, наприклад, хочемо збудувати улад, який самочинно керував би човном серед скель і пливучої криги, відповідне електронічне числило мусить безупинно перечисляти майбутнє положення човна, в залежності від його напрямку та швидкості руху, і майбутнє положення криги, а відповідний саморегулюючий механізм мусить швидко і напрямові човна надавати такі величини, щоб човен не зіткнувся ані з постійною перешкодою, ані з рухомою.

Такого власне роду улади, звані доцільними, є предметом науки кібернетики, названої її творцем, Норбертом Вінером, професором Массачусетського інституту технології. Походить ця назва від грецького слова „кібернетес” — стержневий.

Вінер відкрив спільні елементи в усіх доцільних уладах, дослідив засади їх діяння та співпраці, устійнив математичні закони, які ними керують, і таким чином, шляхом широкого розвитку автоматизації — створив наукові підстави.

Коли бачимо тепер таке широке розповсюдження кібернетики і такий розлогий її засяг, то тяжко повірити, що це — дуже молода наука, яка має ледве шістнадцять років. Бо щойно в 1948 році Вінер створив перші підстави кі-

ють певні фрагменти чинностей, що ми їх ра-

істотами (наприклад, механізми, що унікають перешкоди, або електронні улади, які можуть „вивчати“ деякі дуже прості чинності), дозволяють нам краще зрозуміти, що діється в нервовій системі і мозку тварини, в анало-

гічних випадках.

А втім, не можна цьому дивуватися. Механі-ка дозволила нам зрозуміти діяння м'язів зві-рат і людей, помпи — діяння серця, летіла-ка і — ролю крил у птахів і комах. Не диво, що кібернетика є досконалим знаряддям пізна-вати будову й працю нервової системи тварин і людей.

Однак, деякі науковці, захоплені своїми успіхами, прийшли до переконання, що вони пізнали таємницю життя, що кібернетика є ключем, що відмикає всі двері. І тут — гор-дість є злим порадиником — лежить слаба точ-ка не так кібернетики, як багатьох її adeptів.

Засадиная теза філософії кібернетики

Підставовим поняттям кібернетики, як стис-лої математично-природничої науки, є зворот-ний зв'язок. Це такий самочинний улад, який реагує на інформації і побудовники, що виводять певний уклад зі стану, окресленого конструк-тором як його „ціль“, таким способом, щоб зні-велювати наслідки тих відцільових впливів і та-ким чином довести даний уклад назад до ста-ну, для якого він був створений. Це цілком зрозуміле для всякого роду машин і механіз-мів, як термостат чи ракета, що спрямовує се-бе на літак. Вінер і деякі його послідовники йдуть, однак, далі, витягаючи з тих заложень висновки уже філософичного характеру. До во-ни твердять, що засаду зворотного зв'язку да-ється застосувати і до таких ділянок науки як психологія, соціологія і навіть політична еко-номія.

Отже, засадничою тезою філософії, виведе-ної з кібернетики, є те, що в „поступуванні“ не тільки машин і механізмів (слово „поступу-вання“ тут, очевидно, вжито в переносному значенні), але й тварин, людей і навіть сус-пільств, явище зворотного зв'язку є підставо-вим явищем, що вяснює всі його явища. Уже саме узагальнення мусить викликати поважні застереження. Аджеж ми добре зна-ємо, скільки шкоди зробило стосування навіть

бернетики, видаючи свою, сьогодні вже кля-сичну, книжку під назвою „Кібернетика“.

Успіхи кібернетики

В стислому цьому слова значенні — кіберне-тика є наукою про керування машинами або їх укладами. Але тому, що це керування не-можливе без переказування інформації про внутрішні й зовнішні умовини, в яких працює дана машина, кібернетика поглинає старшу за неї математичну теорію інформації, яка по-стала в роках 1940-1948, як і теорію комуніка-ції, творцем якої є тех Вінер (1942), побіч Та-бора у Лондоні і Шеннона в ЗЛА. Крім того, як уже згадано, доцільні улади мусить не тільки „знати“ умовини оточення і свого внутріш-нього стану, але рівночасно й керувати фізич-ними та технічними процесами, що виникають в них, таким способом, щоб осягнути ціль, для якої їх створено. Отже, кожний доцільний при-лад мусить зареалізувати на дану систему по-будовників способом, що найкраще відповідає ці-лі. Тим самим мусить він „вирішувати“. Не дивно, що й теорія децизії-рішення стає новий частину кібернетики.

В цьому широкому понятті — кібернетика вчить, наприклад, як найекономічніше перека-зувати інформації, як унікати перешкод в їх відборі, як найпростіше розв'язувати складні проблеми самокерування, авторегулювання, вибору найліпшої з багатьох можливостей і т. д. Щораз досконаліші математичні теорії (а се-ред їх творців не бракує і українських матема-тиків) дають конструкторам в руки надійне знаряддя, і кібернетика стає для автоматизації тим, чим колись була термодинаміка для те-плових рушіїв, а електроматематичні теорії для електричних рушіїв.

Кібернетика і жинні істоти

Але амбіції Вінера і його послідовників йдуть куди далі. Кожна жива істота є, безсумнівно, свого роду доцільним укладом, коли ціллю її життєвих чинностей є збереження власного життя. Тому кібернетика починає стосувати свою науку також і до живих істот. І на цьому полі кібернетика може похвалитись не одним успіхом. Зрозуміння складного процесу реакції живого організму на зміни по-будовники значно поглибилось завдяки кіберне-тиці, а численні моделі, які самочинно викону-

влучних узагальнень, як єдиної підстави дуже складних явищ, оте „nothing but”, як кажуть англійці.

Чим є мислення?

Зокрема, чи насправді до такого складного психічного явища, яким є мислення, вільно вповні стосувати засади кібернетики? Не маємо жадного достатнього доказу на те, що мислення є тільки зворотним зв'язком. Очевидно, обсервація праці нервової системи, хоч ми знаємо її лише в дуже загальних зарисах, могла б дозволити стосувати поняття зворотного зв'язку до безумовних відрухів, а може частинно й умовних, хоч і тут знаємо про них надто мало, щоб вважати ту гіпотезу за щось більше, як догідний дослідний знаряд. Але стосування його до людського мислення є узагальненням, яке надто далеко сягає і надто спрощує. Бо крім інформацій про зовнішній світ, які доходять до мозку, на наше рішення, на наше мислення, впливають такі чинники, як наші почування і наша свідомість. А найдосконаліший авторегулюючий уклад не має ані чуття, ані свідомости. (Пор.: W. Sluckin: „Minds and Machines”, 1954, стор. 123).

Цьому, здавалося б, очевидному внескові перечать прихильники тих психологічних застосувань кібернетики. Звідки знаємо про те, що людина відчуває і має свідомість? — запитують вони. Коли виключити інтроспекцію, то про те, що людина відчуває і думає, знаємо тільки з її поступувань. Коли, отже, поступування певної машини аналогічне з поступуванням людини, то можемо сміливо сказати, що та машина „відчуває” і має „свідомість”, чи — навпаки — людські почування і свідомість є тільки іншою назвою певних станів нашого мозку.

Однак, таке ставлення справи є, без сумніву, звичайним викрутом. Про те, що інша людина відчуває і має свідомість, знаємо з власного досвіду, отже з інтроспекції. А цього джерела наших відомостей про істоту людини не вільно виключати з поля наших інформацій про світ, як це роблять деякі школи психології. Бо остаточно всі без виімку наші відомості про світ походять з цього власне джерела. Аджеж те, що бачимо і чуємо, — бачимо і чуємо не поза нами, але в нашому мозку. Чому ж тоді одні

джерела нашого внутрішнього пізнання маємо вважати „науковими”, а інші ні?

Отже зведення думки і почувань виключно до фізичного стану нашого мозку, утотожнювання їх із процесами електронічних доцільних укладів є тезою вповні довільною, спертою тільки на апріорні філософічні засновки її прихильників.

„Навчання” машин і тварин

Навіть куди простішу проблему, ніж мислення, а саме проблему навчання, — кібернетика не потрапить вповні вияснити своїм поняттям зворотного зв'язку. Навчання в своїй істоті, кажуть її адепти, є процесом „проби і помилки”. Дійсно, маємо вже багато машин, які вміють на тій засаді „вчитися”, як, наприклад, електронічний щур Дойча, який „вчиться” виходити з лябіринту куди скорше, ніж живий щур.

Але навчання — це не тільки „проби й помилки”. Візьмімо приклад шимпанза, який, переконавшись, що жердиною, яку має, не досягне банана на верхку клітки, сполучає дві жердини. Жадна машина того не зробить, хібащо її конструктор передбачив той випадок і вбудував його в систему машини. Однак, природа (в постаті еволюції) напевно не „вбудувала” в мозок шимпанзе двох жердин, які можна сполучати, бо предметів такого типу шимпанзе ніколи не могло зустріти впродовж мільйонів літ свого існування на землі.

І тут бачимо засадничу різницю між мозком, навіть тваринним (а що ж допіру людським), і машиною. Бо машина може реагувати тільки на побудники, які передбачив її конструктор, а мозок тварини, і тим паче людини, потрапить реагувати на цілком нові ситуації.

Отже, можна сказати, що навіть коли б мозок і машина мали таку саму здібність розв'язувати проблеми, чого, очевидно, машини не мають, — то й так твердження, що мозок у своїй істоті тотожний з машиною, попросту суперечить здоровому глуздові.

Фальшиві філософічні висновки

Те спирання на надто односторонній аналогії веде деяких прихильників кібернетики до цілком деколи помилкових філософічних висновків. В книжці Д. Лянґера „Теорія інформації і психологія” (1962) читаємо: „Так, от-

же, традиційна проблема, як організм може виконувати доцільну чинність без співдіяння з телеологічними причинами розв'язано (кібернетикою — М. К.) в користь наукового матеріалізму”.

Висновок абсолютно фальшивий. Бо, як слушно пише К. Штайнбух у книжці „автомат і людина” (1963), „машини не творять своїх цілей так, як людська істота. Ціль даної машини устійнив конструктор або оператор”.

І саме про цю засадничу правду завжди забувають ті філософи кібернетики, які, конструюючи щораз досконаліші і щораз вигадливіші машини, наслідуючі поведінку тварин — хочуть бачити в них доказ, що „доцільність” у поступуванні тварин не свідчить про відрубність життя від мертвої природи. І цей їх висновок також — на тлі сказаного вище — цілком помилковий. Радше навпаки, у висліді їх дослідів зароджується питання: хто „вбудував” ціль у живі істоти?

Машини, що їх будують прихильники кібернетики, йдуть навіть далі. Маємо вже машини, „рішення” яких у певних умовах непередбачене, які мають неначе „свобідну волю”. І ті машини деякі філософи кібернетики вважають за „доказ”, що свобідну волю можна досконало вяснити і на механістичному ґрунті.

В суті речі, однак, ті машини не є нічим новим. Аджеж „рішення” рулетки чи її сучасного електронічного відповідника, англійської „Ерні”, теж не можна передбачити. Бо з математичної точки зору годі передбачити вислід кожного укладу, в якому кількість невідомих більша, ніж кількість рівнянь. Спертий на цій засаді механічний чи електричний уклад має багато можливих положень рівноваги, деколи навіть цілі їх смуги. Але це не свідчить про те, що такий уклад має „свобідну волю”.

Радше навпаки, висновок, який з тих машин належить витягнути, це — повалення того пересуду, що становить ще й досі підставову тезу комунізму, немов би навіть дотерміністичні закони природи (а знаємо, що й вони не відповідають теперішньому станові науки) змушують — і то на чисто природничому ґрунті — витягати висновок про здетермінування людського поступування. А що ж, коли до тої проблеми підходити на значно ширшому і практичнішому ґрунті філософії наук.

Межі застосування кібернетики

Отже, кібернетика, як наукова підстава уладів автоматизації, як дослідчий знаряд будови і праці нервової системи тварин і навіть людей, може бути дуже цінною науковою допомогою. Вона може бути також дуже придатною, як допоміжне знаряддя в психології і навіть соціології. Аджеж кожна людська організація, чи це буде футбольна дружина, чи парадія, чи держава, є „доцільним укладом”, бо змагає до осягнення певної цілі, всупереч труднощам і перешкодам на своєму шляху. Безсумнівно, що стосування засад кібернетики і до тих спільнот, шляхом аналогії, може дати багато корисних вказівок і влучних розв'язань.

Але те застосування кібернетики має і свої межі. Бо не вільно забувати, що людина — це не тільки тіло, але й душа, обдарована найціннішим, але й найважчим Божим даром, свобідною волею. Непризнання цієї правди, зведення складної людської істоти до одної з тих функцій (так як, наприклад, зробив марксизм, трактуючи людину як виключно „споживача хліба”) мусить завжди завести на манівці. А коли це застосовується в практиці, то воно приносить велетенську силу нещастя.

На жаль, саме по цій лінії йде розвиток кібернетики в підсовєтській Україні. Треба признати, що справі кібернетики присвячується в Україні багато уваги. Видається не тільки журнал „Кібернетика”, але й поважне число учених праць на тому полі. Із праць, виданих у підсовєтській Україні, заслуговують на увагу: Я. Грдини „Автоматизація і біологія”, Ю. Соколовського „Кібернетика в теперішньому і майбутньому” — 1959, А. Івахненка „Техніка кібернетики” — 1959, В. Глушкова „Керуючі машини автоматичних підприємств” 1960, А. Кухтенка „Динаміка уладжень, що імітують живі організми”, 1960. Всі вони розглядають проблеми кібернетики з матеріалістичного становища, і тому їх висновки для нас мають дуже сумнівну вартість.

Кібернетика, молода наука, яка таким тріумфальним кроком вийшла на арену людської думки, може зробити для людства великі послуги, але тільки під умовою, що вона зрозуміє свої обмеження. Коли, однак, вона перейде межі її стосувальності і з неї зроблять

Володимир Богданюк

ПОЛОЖЕННЯ В ССРСР І В УКРАЇНІ

(Закінчення з попереднього числа)

2. Положення в Україні

Під формально-правним оглядом Україна на території, включеній в УСССР, є союзною державою у федерації ССРСР, вона задержує свою суверенність, але не користує з неї, віддаючи свої істотні суверенні функції всесоюзним органам. УСССР — формальна вивіска, за якою імперіялістична Москва маскує свою повну владу. Для замилювання очей українському народові і зовнішньому світові Москва дозволяє представникам маріонеткового „уряду” України брати декоративну участь в Об'єднаних Націях та деяких органах тієї організації, а також втішатися порожньою конституцією, яка не дає ніяких прав.

„Уряд” УСССР не може самостійно вирішити ніякого важливого питання, його прем'єр не переговорює в ніяких справах з представниками інших суверенних держав; цей уряд не має ніяких дипломатичних представництв у чужих державах. Військо, яке знаходиться на території України, є окупаційним військом під командою московських генералів. Україна поділена на військові округи, які безпосередньо підлягають Москві. Українське господарство керується з московського центру Радою Народного Господарства ССРСР, а також різними міністерствами ССРСР.

Лише дуже малий відсоток підприємств підлягає т. зв. республіканським міністерствам у Києві, але й їх діяльність відбувається за загальними директивами з Москви і не може бути змінена київським урядом. Міністерство культури УСССР служить тільки для гальмування української культури та для ширення русифікації. Верховна Рада УСССР є збіговищем московських вислужників, призначених верхівкою большевицької партії. „Вибори” до Верховної Ради УСССР — це жалюгідний фарс, який за-

ключ, що має розв'язувати всі людські проблеми, вона стане таким самим прокляттям людства, як усі інші замисли, які нехтували те, чим є в своїй істоті людина і яка ціль її життя на землі.

лякане населення змушене грати під сторожким оком КГБ і інших органів терору. До того ж Верховна Рада УСССР обмежена в своїх компетенціях конституцією і компетенціями Верховної Ради ССРСР. З другого боку уряд і Верховна Рада ССРСР є лише експозитурою московської большевицької партії і московського імперіялізму. Україна не користується навіть автономією в межах ССРСР, бо немає такої ділянки життя, про яке уряд УСССР міг би рішати, не оглядаючись на Москву. Фактично Україна є провінцією московської імперії.

Керівну роль в адміністративному і господарському апараті в Україні відіграє Комуністична Партія України, яка є філією московської большевицької партії, що в 1952 р. змінила свою назву на КПСС — Комуністична Партія Советського Союзу. Ця партія складається переважно з чужинецьких зайд і частинно українських зрадників. З бігом часу до цієї партії наплило багато кар'єристичних і опортуністичних елементів, які шукали влади, наживи та легкого життя або змушені були піти туди обставинами. Сьогодні КПУ начисляє коло півтора мільйона членів, більшість з яких — це українці, які відірвалися від свого народу і служать його лютому ворогові. Не виключено, що й між ними є люди, яким ненависна їхня наймитська служба, але покищо немає познач серйозної української опозиції до Москви в рядах КПУ.

Однак самий факт скріплення українського елементу в КПУ має так негативні, як і позитивні сторінки. Негативним є головне обманливе враження послаблення чужинецького панування на Україні, що може зробити отруйну большевицьку ідеологію сприйнятливою. Позитивом може бути можливість у відповідних обставинах виникнення сильної національної опозиції в КПУ.

Компартія через свої ячейки диктує напрямні діяльності всім установам в Україні. Донедавна цей факт був загальноновизнаваний і схвалюваний як вияв „пролетарської диктатури”, але, почавши від 22-го З'їзду КПСС, його ста-

ли соромливо обходити та м'яко називати соціалістичною демократією. Про ССРСР тепер говориться не як про країну „диктатури пролетаріату”, а як про „всенародню державу”, де нібито владу має цілий нарід. Монопартійна система в ССРСР і Україні не дозволяє на одвертий вияв ніякої іншої політичної думки і залишається надалі диктатурою, скільки б агенти Москви не говорили про „всенародню державу”.

Жадної демократії, соціалістичної чи будь-якої іншої в Україні немає, бо немає свободи вияву думки, свободи преси, зібрань, маніфестацій, політичної, культурної, релігійної чи навіть добродійної діяльності. З різних допоміжних компартій організацій найважливішою є комсомол, що охоплює понад три мільйони молоді в Україні. Велика більшість цієї молоді належить до комсомолу тому, що треба туди належати, але активну роботу провадить лише незначне число членів.

Населення Української ССР начисляє 44,5 мільйона, з цього числа 34 мільйони українців, 7,5 мільйона росіян, 890 тис. жидів, 400 тис. поляків та ін. Всього українців, за даними совєтської статистики, є в ССРСР коло 40 мільйонів, а насправді треба рахувати, що осіб українського походження є на яких 5 мільйонів більше. Українці становлять 76,8% населення УССР і 18-20% в ССРСР. Згідно з совєтською статистикою всі області УССР, за виїмком Криму, мають українську більшість. Росіяни сконцентровані головню у великих містах, де становлять від третини до половини населення, в Криму, де вони у великій більшості, та в Донбасі і південних областях України, де становлять приблизно 1/3 населення. Центральні і західні області України назагал національно однорідні українські.

Треба відзначити, що в загальному переписі населення ССРСР в 1959 р. коло 4,5 мільйона українців подали російську мову за свою рідну. З них понад три мільйони живе по містах, а понад мільйон по селах. Це крім тих здогадних додаткових 5 мільйонів українців, що подали себе за росіян. Разом, отже, треба рахувати, що в ССРСР є коло 9 мільйонів мовно зрусифікованих або національно несвідомих чи малосвідомих українців. Помітний ріст національної свідомости серед молодшої генерації. Це потвер-

джується даними статистики, з якої виходить, що найбільше число зрусифікованих, бо приблизно 15%, мають від 35 до 50 років, тобто народжених між 1913 і 1928 роками. Процент зрусифікованих серед молодшої генерації дещо менший.

В останніх роках посилилася антирелігійна боротьба в Україні. З огляду на специфічні обставини, а саме відродження релігійного життя на Україні під час німецької окупації, тут створилася найгустіша сітка православних парафій. На Україні існували три духовні семінарії, а саме у Києві, Одесі і Луцьку. Єпископів з України московський патріархат посилав на спархії в інших частинах ССРСР, де не було відповідних кандидатів.

В останніх роках большевицька влада поведла тиск на те, щоб позакривати якнайбільше церков. В Галичині, наприклад, позакривано всі т. зв. дочірні церкви і багато матірніх. Причини висувано різні — то брак священика, то несплачення високих податків, то брак вірних. На Волині лише за один рік закрито 200 церков. Подібне діється в Житомирській, Рівенській і інших областях. Минулого року закрито духовну семінарію в Києві. Так само закрито семінарію в Одесі. Залишилася семінарія в Луцьку. В той самий час у Москві і Ленінграді існують не тільки духовні семінарії, але навіть академії.

В Україні не друкується ніяких видань релігійного характеру, а взагалі в ССРСР немає ніяких видань цього роду українською мовою. Зате в Москві виходить „Журнал Московской Патриархии” і випущено Біблію та інші видання російською мовою. Згаданий журнал пропагує російський шовінізм і замовчує існування українського народу та його специфічні національно-релігійні потреби. Українська Автокефальна Православна Церква взагалі не має права існувати, тоді як існують офіційно різні секти, як баптисти, старовіри і т. д.

Так само не має права на існування Українська Католицька Церква, і досьгодні ще багато її священиків карається по концтаборах, тоді як представники московської патріархії роз'їжджають по світі і навіть беруть участь як обсерватори на Ватиканському Соборі. Українські церкви руйнується. Недавно в Чернігові зруйновано старовинну церкву 12 століття.

У післясталінському періоді більшевницька національна політика перешла певну еволюцію. Можна розрізнити два головні етапи в її розвитку: перший від 1953 до 1959 р., другий від 1959 р. по сьогоднішній день.

Перший етап характеризується частинним відходом від безоглядної русифікаційної політики Сталіна, наданням деякої можливості неросійським націям підтримувати свою культуру, очевидною у рамках "соціалістичного змісту". Дещо зягледінено цензуру на публікацію видань у рідних мовах і збільшено права публік в економічному управлінні. Велика частина господарства стала керуватися місцевими раднаргоспсами. Нова політика була сформульована на 20-му з'їзді КПСР. В наслідку це підбадьорило національні центменти серед неросійських народів. До об'їгу вернулася значна частина культурної спадщини, яка була підстрогою заборонною раніше і носії якої у великій мірі загинули від переслідувань. Рівночасно повернулося до своїх країн багато в'язнів з-поміж активної частини поневолених народів, які перебували в концтраційних таборах. Цей "галіційний" курс давав відваги місцевим національним кадрам, які почали заступатися за інтереси своїх народів. В Україні культурні діячі стали відважніше працювати над розвитком української культури і доматися її повноправності. Ці тенденції стали особливо виділятися серед письменників молодшої генерації. Розвиток цих тенденцій у дозволенніх рамках був лише бідним відзеркаленням загальної спротиву народних мас московській політиці.

Після 21-го з'їзду КПСР в лютому 1959 р. починається знову зворот в сторону централізації і русифікації. Цей з'їзд, що заповів перехід "від соціалізму до комунізму", поставив вимогу поступового зближення народів СРСР до російського народу. Російську мову знову піднесено на п'єдесталі "мови спілкування народів СРСР" і "другої рідної мови". Новий закон про школи, який вийшов у силу навесні 1959 року, створив багато можливостей для переведення русифікаційної політики в школах. Згодом стрено боротьбу проти "націоналістичних пережитків" та проти "місницьких тенденцій" в економічній політиці. Цей новий загострений курс був сформульований в програмі КПСР

Серед студентів високих навчальних закладів СРСР українців у чотири рази менше як росіян, хоча чисельність українців лише в 2,5 разів менша як росіян. Так само наукових установ в Україні в чотири рази менше, як в Російській Республіці, а науковців у п'ять разів менше. Щодо національності науковців, то справа представляється ще гірше. Бо науковців українців майже в 7 разів менше, як росіян, і стільки ж, як жидів.

Приблизно три чверті назв книжок в УРСР друкуються українською мовою, але це представляє лише одну дванадцятку назв і тиражу книжок, друківаних по-російськи в СРСР. Менше як половина назв журналів, друківаних в Україні, виходить українською мовою, і це представляє тільки одну десятку назв журналів, друківаних в РСФСР по-російськи, крім майже такої самої кількості, друківаних по-російськи в союзних республіках, так що фактично відношення між числом українських і російських журналів приблизно 1:18. Приблизно дві треті всьогого роду газет, включно з фабричними і

Мінінний Президент Кеннеді мав до вибору або послухатись Тайної Охорони і поставити власну безпеку понад бажання з'єднувати со-бі голоси або їхати проголошенням шляхом. По-рата Тайної Безпеки була: не їхати тим же ву-лицями, що про них заздалегідь було подано до відома, але змінити туди. Але Президент не послухав і рпшався їхати відкритим автом та й вулицями так, як було заповіджено, ну... і пе-редчасно загинув. Добре було б, щоб україн-ські політики мали це завжди на увазі!

Не можна твердити, що СРСР стоїть європ-ні безпеередньо перед небезпечкою революції, але революція там можлива при певних обста-винах. Тож треба постійно вивчати процеси, які відбуваються всередніні більшевницької імперії для того, щоб допомогати силам, які приско-рюють розвиток революції для розвалу СРСР і подюван на його місці незалежних національ-них держав, передує Української Самості-ної Соборної Держави.

Дінаміка Москви гальмується також вчу-ченнями суперечками всередніні комуністичної партії. Проти хрещовської лінії інтригують по-слідовники твердішого, сталінського курсу, а з другого боку наростає опозиція молодих, які хочуть далі експериментувати з лібералізацією режиму. Крім цього не можна випускати з ока тенденції до національних ухилів серед членів компартії національних республік.

Робітництво недоволене поганими житло-вими умовами, дорожнечею одягу і взуття, підвищеннями цінами на продукти харчування. Боно щораз більше починає домагатися покра-щання своїх умов і нарікає на те, що уряд СРСР витрачає величезні кошти на допомогу своїм сателітам, Кубі та різним азійським і африканським державам.

У динаміці Москви гальмується також вчу-ченнями суперечками всередніні комуністичної партії. Проти хрещовської лінії інтригують по-слідовники твердішого, сталінського курсу, а з другого боку наростає опозиція молодих, які хочуть далі експериментувати з лібералізацією режиму. Крім цього не можна випускати з ока тенденції до національних ухилів серед членів компартії національних республік.

Наступи Москви гальмується поважними еко-номічними труднощами, в які СРСР заїшов, особливо в ділянці сільського господарства. Минулого року криза сільського господарства СРСР була особливо тяжкою з причин поганого врожаю. Бракувало хліба, і його тре-

Наступи Москви гальмується щораз зростаю-чим спротивом інтелігенції, яка отривається зі сталінського очманіння і, набираючи відваги, всякими способами старається добитися лібе-ралізації режиму.

Проте наступи Москви гальмується, з одного боку, стикінним спротивом поневоленних наро-дів, яким обридла більшевницька система, а з другого — підлітними рухами в більших чи менших групах, одвертими страйками і т. п., як про це свідчать деякі повідомлення з СРСР.

Політика русифікації за Хрушова проводить-ся далі всіма можливими засобами за димовою застроною балячон про розвиток української культури, взаємобогачення культур і т. д. Після періоду тимчасових полетш знову розпо-чались загальний наступ на релігію, наступ на національно-визвольні ідеї і їх визнавіць, а пе-редусім послідовна і систематична атака на український націоналізм.

3 Положення в Україні

Радумуючи, можна сказати, що сталінський період був періодом найбільшого звиродіння терористичної більшевницької московської си-стеми. Зі смертю Сталіна його наслідники зму-шені були перевести численні реформи, стара-ючися зберегти імперію від загрози розвалу під тиском внутрішніх вибухових тенденцій. Одна-че ті реформи не внесли ніяких корінних змін у саму суть режиму, вони були несприятливо-го характеру поправками. Суть більшевницької держави залишилася та сама.

Радумуючи, можна сказати, що сталінський період був періодом найбільшого звиродіння терористичної більшевницької московської си-стеми. Зі смертю Сталіна його наслідники зму-шені були перевести численні реформи, стара-ючися зберегти імперію від загрози розвалу під тиском внутрішніх вибухових тенденцій. Одна-че ті реформи не внесли ніяких корінних змін у саму суть режиму, вони були несприятливо-го характеру поправками. Суть більшевницької держави залишилася та сама.

В. Ленник

„ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПЛАН СХОДУ” І УКРАЇНА

ВІД РЕДАКЦІЇ

Як це не дивно могло б виглядати, але інколи ще й тепер можна почути від „реальних” політиків, ніби заініційована й весь час підтримувана формаціями українського визвольного руху боротьба українського народу після Акту 30 червня 1941 року проти обох наїзників — німецького і московського — була „непотрібним кровопролиттям”. Стаття В. Ленника виразно розкриває, яку загалу готували Україні німці в 1942-43 рр. Чи ж мала українська нація — замість заявляти свою волю і право на незалежне життя у вільній державі і організувати своє збройне рам'я УПА — сидіти нижче трави і тихше води, безборонно гинути мов отара овець?

Цього року людство відзначає дві річницї: п'ятидесятиліття вибуху першої і двадцятип'ятиліття вибуху другої світових воєн. У численних статтях та коментарях згадують публіцисти події, що перейшли вже до історії, і розглядають проблеми, які, на їх думку, спричинили одну чи другу війну. Бо хоч за останніх 20 років на книжковому ринку появилoся чимало книжок — публіцистичного, наукового, мемуарного характеру — повної однозгідності в поглядах не досягнуто. До речі, ми, українці, зробили в цьому відношенні дуже мало. Головно друга світова війна чекає на всебічне висвітлення з нашої точки зору, з узглядненням всіх нам доступних своїх і чужих матеріалів. Наші публіцисти та історики мусіли б також спростувати твердження необ'єктивних авторів, що із незнання або злоби стягають на український народ наклепи, немов би Україна в останній війні прислужувалась Гітлерові, тоді як в дійсності український народ, не зважаючи на тяжку політичну ситуацію і декон'юнктуру, провадив активну боротьбу і проти Москви, і проти Гітлерового Райху.

Починаючи від Бісмарка, німці у своїй східноєвропейській політиці пішли на манівці, а перед першою світовою війною і після неї німецька східня політика була просто катастрофальною. Замість піддержувати східноєвропейські народи, кайзерівська Німеччина, а пізніше Ваймарська і Гітлерівська, нав'язала співпрацю з московською імпрезою, що й допривело до розросту тієї імперії та поширення її кордонів аж до ріки Ельби. Німецькі політики

ігнорували східноєвропейські народи, в тому числі й український. Гітлерівська Німеччина не була позитивно наставлена ані до українських визвольних змагань, ані до українського народу взагалі. У своєму програмовому творі „Майн кампф” Гітлер писав: „Ми, націонал-соціалісти, починаємо з того місця, на якому шість століть тому Німеччина зупинилась. Ми припиняємо вічну тягу германців на південь та захід Європи і звертаємо наші очі на Схід... Коли ми сьогодні говоримо про нову ріллю, то можемо в першій мірі думати лише про Росію і підлеглі їй окраїнні держави...”

Цю програму Гітлер почав здійснювати з 1938 року, але в усій своїй ширині розгорнулася вона аж у роках 1941-1943, коли німецькі війська зайняли Україну, Прибалтику, Білорусь і деякі області Московії. Зразу після вибуху німецько-совєтської війни Гітлер доручив своєму найближчому співробітникові, райхсфюрерові СС Гімmlерові, опрацювати план для Східної Європи. Цей план дістав назву „Генеральний план Сходу”. Це — жахливий документ, який показує нам, яка „коляборація” існувала між гітлерівською Німеччиною і українцями.

Оригінального тексту „Генерального плану Сходу”, на жаль, досі ніде не знайдено, хоч про нього згадувано багато разів у різних листах та протоколах (також з Нюрнберзького процесу), а його зміст переповідається частинно в двох документах: „Думки про Генеральний план Сходу райхсфюрера СС”, що їх автором був високий урядовець в „Остміністеріум” (східне міністерство, яким керував А. Розенберг) д-р Ергард Вецель, і звіт того ж урядовця про засідання у керівника відділу Східного міністерства д-ра Кляйста, на якому „Генеральний план” обговорювано. Перший документ датований днем 27 квітня 1942 р., а другий 7 лютого 1942 р.

Обидва ці документи опубліковано в 1958 році у мюнхенському журналі „Фіртельяресгефте фюр Цайтгешіхте” (ч. 3 річник VI), разом із статтею співробітника Мюнхенського Інституту сучасної історії д-ра Гайбера. Майже одночасно видрукував його у Бреслав (Вроцлав)

польський журнал „Шпегльонд Заходні“ (ч. 2 за березень-квітень 1958 р.).

Свою записку про „Думки“ розпочав д-р Вецель ствердженням, що про працю над „Генеральним пляном Сходу“ він дізнався уже в листопаді 1941 р. Один з референтів Райхсзіхергайтсамту (державного уряду безпеки), штандартенфюрер Еліх, назвав йому навіть цифру — 31 мільйонів людей „чужих народів“, що мали бути згідно з тим пляном із їхніх країн виселені.

Д-р Вецель погоджується з пляном знімчення частини територій Східньої Європи, але вважає, що його автори легковажно поставилися до тих величезних труднощів, які мусять виникнути в процесі його здійснення. Тут він переповідає дещо зміст пляну: виселення автотонної людности мало б бути не тотальне, а лише частинне, себто приблизно 2/3 її кількості. Залишені на місці 14 мільйонів — це був би елемент „здатний для повного знімчення“. На місце виселених мали б прийти німці. Вся ця переселенча акція повинна була відбутися протягом 30 років. Перед опрацюванням „Генерального пляну Сходу“ передбачалося здібний для знімчення елемент переселити на територію Німеччини. Цим мала зайнятися спеціальна „установа для скріплення німецької народности“.

До труднощів здійснення пляну д-р Вецель зарахував також неохоту багатьох німців поселятися на східніх територіях, і то не тільки чужих, але й німецьких (Східня Прусія).

Статистика першої хвилі виселення і переселення мала б виглядати так:

На східні території переселяються: 1) 110.000 німців, здібних до одруження і охочих до переселення; разом з майбутніми жінками вони становили б 220.000 осіб; 2) 20.000 німецьких селянських родин, які прибули до Райху в роках 1940-1941 з України, Бесарабії та інших країн; 3) 100.000 німецьких родин з Московії. В пізнішій стадії мали б бути переселені: 1) 880.000 членів селянських родин з Німеччини і 30.000 осіб чергового поповнення; 2) 200.000 німців з-поза океану.

Разом узявши, плян передбачав переселити на східні території зразу після війни 840.000 німців і пізніше ще 1.110.000. Протягом десяти років мали дійти дальших 200.000 осіб, а

пізніше річно по 20-30 тисяч родин. В такий спосіб за 30 років мало б бути поселено на Сході Європи 4 мільйони 550 тисяч осіб.

Про яку ж територію Сходу Європи говорить „Генеральний плян“?

Докладних меж цієї території не визначено. Але д-р Вецель говорить, що йшлося тут про територію Польщі, балтійських держав, Білоруси, західніх областей України (Галичина, Волинь, Житомирщина, Кам'янець-Подільська область і частинно Вінниччина). Деякі райони Вінницької області німці приобіцяли румунам.

Розглядаючи ці території, їх людність і цифри „Генерального пляну“, д-р Вецель слушно підкреслює, що його автори взяли в основу своїх міркувань фальшиві дані про кількість тубільного населення і не врахували його природного приросту. За його підрахунком, щоб здійснити плян, треба було б повністю знищити жидівську людність на тих територіях і виселити на Сибір не 31, як передбачав плян, а 46-51 мільйон людей.

Д-р Гайбер пише у своїй статті, що в 1942 році „Генеральний плян“ змінено: до територій, призначених для „знімчення“, додано ще т. зв. Готську область, себто Таврію, Крим і долішню частину Придніпров'я.

Критикуючи розділи пляну, що відносилися до передбачуваного знімчення 14 мільйонів громадян східноєвропейських народів, д-р Вецель твердить, що передумовою такого процесу повинно бути докладне вивчення тих народів під оглядом їх „расових“ властивостей. Практику СС — визначати „расову повновартість“ людини за її виглядом, як це мало місце при знімчуванні області Вартеґав — д-р Вецель вважає за помилкову. При цьому він висловлює думку, що балтійські народи треба буде, мабуть, повністю визнати здібними для знімчення, бо серед них є лише мала кількість „расою меншовартісного“ елементу. Виселення їх на Сибір викличе, однак, у решти балтійців почуття кривди й незадоволення. Щоб цьому запобігти, треба застосувати принцип добровільного переселення „расово небажаних“ балтійців на московські території, створюючи для них особливо принагідні умовини: призначування на вищі пости у системі самоврядування, надавання особливих привілеїв тощо. Така політика облегшить біологічне опанування

Лев Шанковський

ДУМКИ ПРО ВИЗНАЧНУ ПРАЦЮ*)

I

На еміграції не оплачується видавати добрі українські книжки, бо для тих пересічно 500 читачів української книжки на всіх континентах не варто й трудитися. Не враховуємо тут консументів української підсоветської книги.

Цифра 500 „останніх могіканів” не є остаточна. Дедалі вона меншатиме, бо наростаюче покоління або не вміє, або не хоче читати книжок українською мовою. Таким чином для української книжки відкрилися б можливості тільки тоді, якби її можна було збувати в Україні. При такій можливості за 24 години зникли б усі наші „запаси”, так пильно поскладані в магазинах, і спорожніли б полиці книгарень.

Так чи інакше, під сучасну пору справи з поширенням української книжки стоять погано і стоятимуть ще гірше, якщо українські автори, видавці, ціла українська організована громада не вживуть якихось драстичних заходів, щоб поширення української книжки збільшити. У таких умовах варто відзначити ініціативу Організації Визвольного Фронту в Філяделфії, які впродовж Місяця Книжки (жовтня) влаштовують не тільки виставку української книжки, але й відповідні доповіді.

Але, коли в нас такі погані справи з поширенням української книжки, постає питання, чи не варто, щоб наші видавництва в щораз ширших розмірах переходили на видавання добрих українських книжок англійською мовою? Чи не варто видавати їх хоча б з уваги на можливого консумента, який, на мою думку, є в достатній кількості: а) поза залізною завісою, б) серед нашої англізованої молоді, в) в англо-саксонських країнах. Треба тільки відкинути засаду, що англійська література про Україну має роздаватися безплатно, бо це, мовляв, пропаганда на користь „нашої справи”, і

вання великих просторів Східної Європи і відверне частинно ненависть використуваних для Німеччини народів на панівний не-німецький елемент, який виконуватиме німецькі розпорядження.

(Далі буде)

продавати її, бо добру й потрібну книжку купуватиме кожний, хто інтересується справами Східної Європи. До саме таких книжок можна зарахувати книжку проф. Чубатого, видану англійською мовою.

Для когось із наших читачів може здаватися дивним наше твердження, що консумент на англійську книжку знайдеться також за залізною завісою. Не тільки консумент, але й пильний читач. Коло читачів англійських видань більше, і реакція таких читачів більша. Про це можна сказати навіть з власного досвіду. На 21 книжку та есей, опубліковані мною про найновішу історію України, зокрема про визвольну боротьбу ОУН-УПА, 7 надруковано англійською мовою. На українські праці, навіть більші, не було ніякої реакції з „того боку”, якщо не рахувати „За синім океаном”. Натомість на англійські праці було три відгуки в київському „Українському Історичному Журналі”, при тому всі доволі галасливі. Таким чином советські пропагандисти від науки показують чужоземному читачеві, що вони з даною працею не погоджуються і її засуджують.

Беручи це все до уваги, можна тільки жаліти, що праця проф. Миколи Чубатого не появилася досі англійською мовою**). Англійське її видання повинно мати ілюстрації, які самі напрошуються з огляду на факт, що коли дана книжка має витримати конкуренцію з іншими засобами „масової” культури, її мистецьке оформлення є кондіцією sine qua non успіху.

II

У цьому розділі хочу звернути увагу на політичне значення обговорюваної праці проф. Миколи Чубатого. Вона є нашою метрикою, тестімонієм ортус ет баптізмі. Як кожна людина не може обійтися без метрики народження,

*) Микола Чубатий, КНЯЖА РУСЬ-УКРАЇНА ТА ВИНИКНЕННЯ ТРЬОХ СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКИХ НАЦІЙ. Записки Наукового Товариства ім. Шевченка, том 178. Праці філософсько-історичної секції. Нью Йорк — Париж, 1964. Видання Організації Оборони Чотирьох Свобід України (ООЧСУ), стор. 159 і 5 мап поза текстом.

***) Видати її в англійській мові взявся сам автор — Редакція.

так не може без неї обійтися народ, зокрема той, що бореться за своє визнання.

Московсько-большевицькі окупанти не тільки поневолюють нас політично й національно, не тільки забороняють нам нашу релігію, не тільки експлуатують економічно, але й фальшують перед цілим світом нашу метрику.

Книжка проф. Чубатого „Княжа Русь і виникнення трьох східнослов'янських націй” з переконливою силою викриває московсько-большевицьких фальсифікаторів нашої народної метрики і розбиває їхні наклепницькі твердження. Проф. Чубатий кличе на свідків самих московських істориків, советських: Грекова, Насонова, Рібакова, Санжеєва, Тіхомірова, Третьякова; письменника: Алексея Толстого; емігрантів: Вернадського, Струве, Федотова.

І, перш за все, проф. Чубатий довів, що наша здогадка „мати”, — древньоруська (проф. Чубатий вживає терміну праруська) народність ніколи не існувала в природі, отже й не могла зродити нас. Древньоруська народність, — це вигадка московсько-большевицьких історіографів. Ця вигадка була їм потрібна не тільки, щоб доробити собі початок своєї московської історії, але й щоб загарбати для себе величну й пишну культуру княжої Русі, культуру чужого народу.

Московські історики завжди добре знали, що на довший протяг часу, їм не вдасться користуватись чужим, пограбованим майном. Знаючи це, вони придумували теорії, що допомагали б їм оце чуже добро для себе зберегти. В минулому столітті Погодін придумав східну теорію про те, що населення Київської Русі було московське і що, після кровопролитного нападу татар, те, що з нього залишилося, емігрувало до Московщини, а місце корінного московського населення зайняли українські пришельці із Західної України. Тепер з цієї теорії сміються навіть горобці, якщо не рахувати деяких західноєвропейських епігонів, що ладні ще дискутувати над нею.

До таких самих спроб належить і московсько-большевицька теорія про „древньоруську народність і культуру”, яка супроти погодінської теорії поступається тільки тим, що теоретично і нам, сиротам, дозволяє користати з благ цієї „культури”, нібито „спільної” для всіх східнослов'янських націй. Але головним завданням цієї теорії є виставити московський на-

род як „законного” пересмника Київської Русі і її культури і, тим самим, обороняти „єдиний потік” історії Східної Європи, що аж напрошується до „злиття” націй, зокрема східнослов'янських, в одному руському чи советському „котьолку”.

У цьому році, особливо багатому на ювілеї, минає 60 років від часу, коли проф. Грушевський проголосив свою славнозвісну „Схему” (також минає 30 років з дня його смерті). У цій схемі, що накреслювала шляхи розвитку окремих східнослов'янських націй, додаються також основи т. зв. „школи Грушевського”, що її визнали й прийняли чимало вчених у всьому світі, не виключаючи й російських (Любавський, Пресняков, частинно Приселков, Покровский та ін.). Не визнали її московсько-большевицькі можновладці та їхні західноєвропейські і північноамериканські епігони, яким і далі вона зганяє сон з очей. Вони переходять до денного порядку над величезним доробком проф. Грушевського (понад 2.000 друкованих праць) та його школи і ще цинічно кажуть, чому. Московсько-большевицький запроданець, скараний на горло українським підпіллям ОУН вислужник, Ярослав Галан, схарактеризував історичну школу проф. Грушевського як „інкубатор, в якому вигрівалися яйця, що з них вилуплювалися бандерівські півники” („Націоналістичні опирі”, Радянська Україна, 14.VIII 1964, ст. 2-3). Цим Галан визнав, що „школа Грушевського”, із своїм підкресленням самостійності і самобутности історичного розвитку східнослов'янських націй, давала могутню ідеологічну зброю в руки бійців за визволення цих націй з-під ярма московського імперіялізму, що в ім'я своїх великодержавних інтересів старався цей самостійний і самобутній розвиток завжди перекреслити.

Праця проф. Чубатого як послідовника „школи Грушевського” (проф. Чубатий щиро-сердечно визнає, що позиції, які він обороняв у 1930-их роках, були помилкові) могла б також стати „інкубатором” для вигрівання яєць, дуже небезпечних для Москви та її імперіальної ідеології.

Повертаємося до попереднього побажання: книжку треба видати англійською мовою. Власне англійська історична наука перебуває ще в полоні „російських” великодержавних концепцій і, якоюсь мірою, незрозумілого ру-

М. Заклинський

САМООСВІТА

Навіщо читати

Не один наш емігрант, батько родини, і не одна мати кажуть: „Що дітей треба посилати до шкіл — це так. Але навіщо їм ще й позашкільні читати книжки?“

Втому то й річ, що самої шкільної науки не вистачає. Також українознавча школа не всілі — при невеликій кількості шкільних годин — дати учням достатню кількість знання. Щоб

софільства. Тут ще певною та міцною ногою стоять на ґрунті Карамзіна чи Іловайського і своєю шапкою під назвою „Раша“ покривають історію не тільки Східньої Європи, але й значної частини Азії. У цьому заломороченні „російською“ імперською ідеологією „експерти“ „російської“ історії на Заході навіть не добачають тієї жахливої конфузії в науковій термінології, що її вони спричиняють своїм терміном „Раша“; аджеж у них він покриває десяток різних понять, цілком різного змісту, як, наприклад, РашаСРСР; Раша-РСФСР; Раша-Медієвально Русь, Московщина, навіть Литва; Раша-дореволюційна Російська імперія, Раша-Східня Європа в географічному сенсі; Раша-Євразія і т. д. Можливо, що ця конфузія через справжнє вавилонське помішання понять їм для чогось і потрібна.

Єдина рада для різnorodних „експертів“ від „Раша“ на Заході — дати їм основні наукові твори в світових мовах, а передусім в англійській мові (її знає понад 500 мільйонів людей), які були б такого калібру, що їх не можна було б промовчати.

Коли появилася проломова під різними оглядами книжка проф. Решетаря, „Юкрейнієн революшн“, багато рецензентів з клану „експертів“ пописувалися своєю ігнорацією, але на тому й стало; над аргументами проф. Решетаря, добре удокументованими джерелами, ніхто не зміг печейти до денного порядку. Ми вже не кажемо, що поява добрих українських книжок англійською мовою, які викликають різних рецензентів на слово, дає широкі можливості для різних „приватних“ інтервенцій, що можуть мати успіх.

(Далі буде)

мати добре уявлення про свою далеку, небачену Батьківщину, треба невпинно черпати з позашкільних книжок і журналів знання про її історію, культуру і теперішнє життя. Старша молодь повинна знайомитись, попри українознавство, зі світовими літературами, з історією різних народів і з їх культурним доробком. Також важливо доповнювати шкільне знання з природознавства.

Добре ведена самоосвітня праця приносить людині неоцінену користь. Самоосвітою виростає людина понад те століття, в якому прийшла на світ, і понад буденні зацікавлення її довкілля. Вона знайомиться з думками, з творчістю найвартісніших людей минулих віків, пізнає давні культури, довідується про всесвіт і про життя на нашій землі за сотні мільйонів років перед появою на ній людської істоти. Читачи славні твори нашої і чужих літератур, пізнає людина не лише письменників і літературні стилі, але й усякі типи людей і їх діяльність. Мудрість, добута з книжок, надається в практичному житті. Звичайно молода людина — через недостачу знання світу і людей — робить усякі помилки, що пізніше мстяться на ній. У тому полягає одна з трагедій людини, що в молодості не вистачає їй досвіду, а коли врешті добуде вона його — немає вже молодости.

Як бачимо, самоосвіта дає людині вартості без міри вищі, як гроші. Бо гроші — це заряддя, яке вмів вживати лише розумна, освічена людина. Книжки помагають людині дійти до власного, продуманого світогляду. Коли наша еміграційна молодь докладно пізнає, з поміччю книжок, неволю Батьківщини, вона зрозуміє свій обов'язок працювати для її визволення.

Самоосвіта потрібна також при виборі звання. Молода людина звичайно не знає, чим її займатися в житті. Одначе, коли вона багато й розумно читала, пізнала також себе саму, свої зацікавлення і таланти, вона знатиме, чим повинна в житті займатися. Хто при виборі звання орієнтується на гроші, того часто карає саме життя: така людина у більшості випадків

не матиме прив'язання до вибраної праці, вона буде їй тягарем.

Високий самоосвітній рівень важливий також із громадських причин. Наприклад, про нашу націю, її історію і культуру кружляє в науці і в політичних колах ЗДА та інших держав багато неправди, перекручень і ворожих видумок. Високоосвічена частина нашої молоді повинна виконувати почесне завдання: спростовувати ті видумки та продбати в університетах і серед політичних діячів приятелів для нашої справи. З-поміж нашої студіюючої молоді повинні вийти також учені, автори наукових творів на українознавчі теми для інформації чужинців.

Багато є тепер таких фахівців, які, крім своєї вузької ділянки, не знають нічого. Це — добре кваліфіковані ремісники. Коли державній нації такий тип людей потрібний, то для нас, еміграції поневоленого народу, який мусить добутися на волю, він шкідливий. Нам треба людей з широкою освітою, що мали б багато знання не лише зі своєї ділянки, але також із суміжних. Тому обов'язок нашої студіюючої молоді — поборювати в собі, в своєму довкіллі цей шкідливий „дух часу”.

Перед першою світовою війною панував серед нашої молоді інший настрій. Щонайменше четверта частина тої молоді займалася самоосвітою: філософією, соціологією, історією культури, літературами передових культурних націй і нашою. Вона вміла блискуче обороняти в дискусіях свої переконання, читати доповіді, писати солідні статті до журналів і часописів. Вона тужила за великою громадською працею, щоб прислужитись Батьківщині. Тепер маємо таких лише одиниці. Коли б тепер удалося воскресити серед нашої молоді такий запал набувати знання, це був би великий осяг! Не чули б більше в університетах, коледжах і гайскулах на лекціях нісенітниць, що ображають національні почування українців. Було б кому поборювати москвофільську орієнтацію професорів. Видавництва енциклопедій, книжок і журналів були б змушені фахово написаними спростуваннями виправляти ганебні помилки в своїх виданнях!

Що читати

Само собою — книжки з тих ділянок, які людину цікавлять особисто, або мають значен-

ня для нас як членів нації. Здебільша саможиття підказує, що читати. Наприклад, величні святкування Шевченкових роковин накладають на молодь обов'язок запізнатися ближче з його життям і творчістю. В 1959 р. відзначали ми 250-річчя війни гетьмана Мазепи спільно з його союзником, шведським королем проти нашого головного ворога, — війни, що стала для нашої нації дороговказом. Такі річниці зобов'язують запізнатися ближче з діяльністю визначної особи і з подіями, з нею зв'язаними. Або чотириста річниця уродин Шекспіра вимагає запізнатися з творчістю цього найталановитішого драматурга світової літератури.

Однак попри ті злободенні теми треба також запізнаватися систематично з нашою культурою і історією, головню новочасною, з нашою літературою, головню за останніх сто років. І так, крім Шевченка, Франка і Лесі Українки, треба пізнавати щораз докладніше творчість таких наших кращих письменників як Куліш, Федькович, Нечуй-Левицький, Зеров, Юрій Клен, Маланюк, Самчук, Галина Журба.

Цієї програми вистачить на довгі роки. Людина повинна студіювати безупину, все своє життя, як лише є трохи вільного часу.

Як читати

Хто бажає навчитись успішно користати з книжок, повинен придержуватись таких правил, спертих на досвіді та на психології пам'яті:

— Зосереджуватись якнайдовше на одній темі: одному письменникові, одній добі культури чи історичній постаті. Таким зосередженням уваги і думки опанується, бодай частинно, потрібну тему, і те знання стає сталим здобутком. Отже, не розсівати уваги на різні теми. Бо хто, наприклад, прочитавши драму Лесі Українки, читає опісля працю про італійський ренесанс, далі про здобутки астрономії, опісля про творчість Байрона, потім про Трипільську культуру — той незабаром забуде майже все з того, що прочитав.

— Робити записки з прочитаних книжок і вартісніших статей. При записуванні відбувається важлива праця думки, щоб оцінити, що в даній книжці вартісніше. Користь із записок велика ще й тому, що праця над даною темою не пропадає із-за слабости людської пам'яті.

Ікер

НОСИВ ХРУЩОВ — ПОНЕСЛИ ХРУЩОВА

Фейлетон

Є різні теорії та й різні здогади щодо того, чому цар Микита пішов раптом на зелену пащу... Заграничні експерти твердять, що його викінчила суперечка з Червоним Китаєм плюс економічний балаган в Советському Союзі. Наші советознавці дошукуються провалу Хрущова в тій тяжкій компромітації, якої він зазнав під час своєї візити в Швеції, дякуючи знаменитій політичній акції АБН.

Я, дорогі друзі, маю свою власну теорію, своє толкування, чому так срамотно закінчилась кар'єра Сергійовича! Я смію твердити, що це його постигла заслужена кара Божа за цю кривду, яку він заподіяв нашому Бібрецькому повітові перемінивши його на „Пустомитівський“, прилучивши безпардонно славне історичне місто Бібрку до якогось там підльвівського селяця — Пустомити!

Добре йому так! Хай же тепер знає, як зачіпатися з нами, бобраками!

Відхід Микити від кремлівського жолуба супроводився тут, у Нью Йорку, відповідною парадом, що її влаштували наші хлопці з СУМА і ТУСМ-у маніфестуючи під будинком советської місії при Об'єднаних Націях в 5-ті роки.~~~~~
Коли читач знову повернеться до тої теми, записки пригадають йому, які були його попередні здобутки.

— Читач-початківець повинен вибирати приступні книжки, відповідні до його умового рівня. Але читач заавансований, вправний повинен читати лише книжки добірні, високоартісні. Це стосується однаково белетристики і наукової літератури.

Успіхи, що їх здобуває людина, читаючи книжки, приносять справжню радість, вона відчуває, що розвивається, що стає вартісною, бо опанувала питання, які раніше були для неї неясні. Ту радість мав на думці Франко, коли писав:

Книги — морська глибина.
Хто в них пірне аж до дна,
Той, хоч і труду мав досять,
Дивні перли виносить.

вини скритовбивства сл. п. Степана Бандери. Правда, деякі транспаренти довелось на швидку руку перемалювати а кілька „портретів“ Хрущова з бородавкою зліквідувати, як неактуальні, але ця даремна витрата, кінець-кінцем, себе виправдала, оплатилась, як то кажуть, шкірка за виправу.

Якби не було, українці показали світові, що вони не йдуть у хвості політичних подій, а крокують попереду: ще не успів наслідник Хрущова, Брежньов, засісти на кремлівському троні, як наш Визвольний Фронт уже його „пошанував“, несучи під час маніфестації в Нью Йорку таблицю з написом: „Брежньов не ліпший від Хрущова!“

Воно, ніби, можна так, а можна й інакше... Для прикладу два литовські хлопці в Шикаго зробили іншого роду маніфестацію... В той день, коли Хрущов завалився, зайшли до висилкової агенції п. Ковальчука і сказали, що вони хотіли б вислати харчову пачку за 30 доларів до Советського Союзу.

— А кому? — питає власник агенції.

— Микиті Сергійовичу Хрущову.

— Ви серйозно чи жартуете?..

— Файні жарти, коли ми платимо за посилку тридцять доларів, як льоду! — кажуть хлопці. — Бачите, він, Хрущов, втратив раптом дві роботи: секретаря компартії і прем'єра уряду, отже мусить тепер знаходитись в матеріяльних труднощах. Треба йому допомогти чимось конкретним — салом, ковбасою, а він, нівроку, поїсти любить!

— Ну, а куди адресувати цю посилку? — питає власник агенції.

— Пишіть: „Москва, СССР“, а там уже його знайдуть, чи то в самій Москві, чи трохи подальше, скажемо, в Казахстані. А чи можна, пане добродію, — питають хлопці, — покласти в пачку маленьку записочку до Микити Сергійовича, щоб він, — коли зустрине там Молотова, — поділився з ним харчунком?..

— Ні, панове, таких записок советська пошта не приймає, — відповів п. Ковальчук і зареготав разом з литовцями, щиро, на повні груди:

— Ха-ха-ха!

~~~~~
Ми допомагаємо Вам виробити собі оцінку явищ і подій — Ви ж допоможіть нам допомогати Вам! Вирівнюйте заборгованість!

ПОМЕР ПОЛК. А. МЕЛЬНИК

Полковник Андрій Мельник, народжений 12.12 1890 р., помер у Кельні, Зах. Німеччина, 1 листопада 1964 р. Покійний був головою ПУН, учасником українських визвольних змагань, сотником українських Січових Стрільців, полковником (київських) Січових Стрільців, шефом штабу Дійової Армії УНР, Крайовим комендантом Української Військової Організації та провідним політичним діячем. Похорони відбулися в суботу, 7 листопада ц. р.

Вічна Пому Пам'ять!

(Продовження з 2-ої стор. обкладинки)

По \$ 5.00 — А. Хомик, М. Гевко, А. Мигальчук, Р. Стахур, І. Ільків.

По \$ 3.00 — Ю. Раточко, В. Попадюк, А. Телішевський, М. Волошин, Й. Федіш, Т. Джумин.

По \$ 2.00 — І. Пецьо, В. Ліщук, С. Слободюк, І. Грень, М. Данилишин, М. Лютій, Д. Палажій, М. Сушко, Г. Хованець, С. Паньків, І. Буско, Я. Городиський.

По \$ 1.00 — В. Гортиненко, О. Макогін.

Збіркова листа ч. 106. Збірщик І. Романюк.

По \$ 10.00 — В. Ільчишин.

По \$ 5.00 — І. Романюк, В. Голембіовський, М. Задойний.

По \$ 3.00 — М. Стецура, М. Бик, В. Крутиголова.

По \$ 2.00 — А. Клипач, Ф. Кошкалда, В. Янів, М. Кмьотек.

Збіркова листа ч. 107. Збірщик В. Ліщук.

По \$ 5.00 — Б. Міхняк, В. Футей.

По \$ 2.00 — Я. Кузьмин.

Збіркова листа ч. 108. Збірщик Р. Стахур.

По \$ 25.00 — Осередок СУМА Парма, Огайо.

Збіркова листа ч. 109. Збірщик С. Крилатий.

По \$ 20.00 — д-р Орловський, д-р Возняк.

По \$ 5.00 — М. Михайлюк, Анна Ваглай, Т. Фаберовська, В. Клик, Коровайчук.

По \$ 3.00 — Бурий, В. Іванчук.

По \$ 2.00 — Лев Пік, М. Вербицький.

Збіркова листа ч. 110. Збірщики: Шудан, Коцомбас.

По \$ 10.00 — „Самопоміч“, д-р З. Винницький.

По \$ 5.00 — І. Демер, М. Гірняк, В. Головатий, С. Чабанюк, І. Озарко, Укр. Народня Поміч Відділ 80.

По \$ 3.00 — Г. Кухарчук, Т. Стеб, В. Кухта.

По \$ 1.80 — М. Лехіцький.

ГАРТФОРД, КОНН.

Збіркова листа ч. 121. Збірщик Шагай Петро.

По \$ 25.00 — Колінський Павло.

По \$ 20.00 — Грунтовський Василь.

По \$ 15.00 — Прачук Володимир.

По \$ 10.00 — Титор Петро, Назаркевич Василь, Кравець Семен, Мельник Тиміш.

По \$ 7.00 — Мокрицький Степан.

По \$ 5.00 — Гуцал Григорій, Кузик Осип, о. Баландюк Степан, Іванців Володимир, Коваль Александер, Вінярський Володимир, Красій Богдан, Палюх Іван, Глух Зенон.

По \$ 4.00 — Вінярський Софрон.

По \$ 3.00 — Тесля Іван, Тесля Володимир, Старанчак Михайло, Головатий Михайло, Меньків Іван.

По \$ 2.00 — Мартинишин Катерина, Смеречанська Ольга, Кінах Олег.

Збіркова листа ч. 122. Збірщик Мельник Тиміш.

По \$ 5.00 — Погляд Іван, Крупа.

По \$ 2.50 — Снігур Микола.

По \$ 2.00 — Мусій Богдан, Дерлиця Василь, Кажнір Петро, Єднорович Петро, Захаріяевич Микола, Горнат Степан, Сович Григорій.

По \$ 1.00 — Бородець Володимир, Охрім Осип, Боднар Ізидор.

Збіркова листа ч. 123. Збірщик Борисюк Петро.

По \$ 5.00 — Наконечний Василь, Гаврилук Василь, Рокицький Любомир, Дерезицький Михайло, Борисюк Петро.

По \$ 3.00 — Мельник Михайло, Гафткович Надія, Пашко Іван, Тимошів Михайло, Логуш Єронім, Угрин Семен.

По \$ 2.00 — Васильчук Євген, Соколовський Ост., Кифор Володимир, Савойко Софія, д-р Сивенький, Шегда Олекса.

По \$ 1.00 — Туркало Софія.

Збіркова листа ч. 124. Збірщик Дутка Володимир.

По \$ 10.00 — д-р Гудз Володимир, Шагай Петро, Ковальчик Іван.

По \$ 5.00 — Володимир Дутка, Панахид Ілля, Марич Григорій, Чайківський Степан, Ганчарик Іван, Соль Роман.

По \$ 3.00 — Бандера Осип, Мединський Тадей.

По \$ 2.00 — Гадзевич Богдан, Дутка Григорій, Орест Кузьма, Скірка Іван.

По \$ 1.00 — Балко Теодор.

Збіркова листа ч. 125. Збірщик Сломяний Михайло.

По \$ 20.00 — Андрусів Френк.

По \$ 10.00 — Юзвяк Володимир, Кутний Іван.

По \$ 5.00 — Сломяний Михайло, Гринь Іванна, Лата Миколай, Василенко Володимир, Кебало Павло.

По \$ 2.00 — Саган Іван.

По \$ 1.50 — Полянський Микола.

По \$ 1.00 — Гвіздь Іван.

Збіркова листа ч. 126. Збірщик Наконечний Антін.

По \$ 10.00 — Шевчук Михайло, Гумен Олександр.

По \$ 5.00 — Ганчук Бронислав, Грисяк Микола, Несторук Яків, Матіяш Василь, М. К., Взовицький, Взовицький П., Когут Павло, Наконечний Антін, Киршиньовський І., Дуда Василь, Васильків Іван, Шарабурак Семен, Кравець Микола, Український Клуб, Курилець Мирон, Гомотюк Евстахій, Борейко Євген, Ткачук Ярослав, Дутка Петро.

По \$ 3.00 — Матіяш Іван, Барабась Тарас, Сенцьо Микола, Романів Яким, Шендюк Александер.

По \$ 2.00 — Стасишин Володимир, Заячківський Богдан, Забитовський Іван, Грицина Ярослав, Якимів Олекса, Любинський Лев, Мита Степан, А. Г. (печитке), Артех С., Баландюк Александер, Симчишин Григорій, Романів Володимир, Курилець Дмитро.

По \$ 1.00 — Романів Степан, гість з Албані, Бурак Василь, Рекута Василь.

Збіркова листа ч. 127. Збірщик Куцман Василь.

По \$ 10.00 — Куцман Василь, Гуменний Ярослав.

По \$ 5.00 — Полотнянка Іван, Чорняк Андрій, Береза Іван.

По \$ 3.00 — Федятник Василь, Шегда Степан, Цок Еміліян.

По \$ 2.00 — Платош Володимир.

Збіркова листа ч. 129. Збірщик Колінський Павло.

По \$ 10.00 — Кучерявий Петро.

По \$ 6.00 — Мельник Ірина.

По \$ 5.00 — Москаль Микола.

По \$ 4.00 — Гілевич Іванна.

По \$ 3.00 — Способец Михайло.

По \$ 2.00 — Процьо Степан, Мандрик Теодор, Внук, Яворський Микола, Тимчишин Стефанія, Червінський Микола, Нестор Марія, Табель Іван.

По \$ 1.00 — Веселий Василь, Попович Рома, Когут Петро, Данилюк А.

Збіркова листа ч. 131. Збірщик Дутка Петро.

По \$ 10.00 — В. М.

По \$ 5.00 — Романишин Роман, Пришляк Александер, Крамар Павло, Салаяк Володимир, Сокольський Роман.

По \$ 4.00 — Влучка Осип.

По \$ 3.00 — Павлічко, Пришляк Петро, Стельмах Богдан.

По \$ 2.00 — Зень Микола, Загора Марія.

Збіркова листа ч. 132. Збірщик Грунтовський Василь.

По \$ 20.00 — Заставський Іван.

По \$ 10.00 — Мединський Микола.

По \$ 5.00 — Рогатинський Степан, Киришньовський, Іванів Михайло, Яриш Іван, Якимів Григорій, Локоть Іван.

По \$ 3.00 — Гарасимів Степан, Володимир Будас, Тара Микола.

По \$ 2.50 — Богданів.

По \$ 2.00 — Вельган Ілько, Янішевський Андрій, Латик Михайло.

По \$ 1.00 — Мерещак Володимир.

Збіркова листа ч. 133. Збірщик Ковальчин Іван.

По \$ 10.00 — Рудзінський Александер.

По \$ 7.00 — Козовик Михайло.

По \$ 5.00 — Зеляк Мирон, Підляк Степан, Поліщук Петро, Гарасимів Іван, Лисак Осип.

По \$ 3.00 — Качур Василь, Кирилюк Роман.

По \$ 2.00 — Курдина Михайло, Рудий Степан, Кебуз Володимир, Нотюк Іван, Куртяк Михайло.

По \$ 1.00 — Гриньків Володимир.

Збіркова листа ч. 135. Збірщик Гладун Осип.

По \$ 10.00 — Гладун Осип, Піган Михайло.

По \$ 5.00 — Вересюк Ольга, Свірський Іван.

По \$ 3.00 — Вічковський Теодор, Салецький Осип.

По \$ 2.00 — Кузьма Роман, Теслюк Осип, Зелес Мирон, Козак Богдан, Зеньчак Степан, Гук Ярослав, Кукіль Іван.

По \$ 1.00 — Дерезицька Софія, Котик Дмитро.

ПАССЕЙК, Н. ДЖ.

Збірщики: Я. Петеш, В. Балацький, В. Палох, В. Шиш, І. Хомко, С. Вацик, О. Іванків, В. Косаревич, С. Андрусиниш, В. Калавур, Д. Хариш, І. Коцюрко, С. Покора, Д. Мазурик.

По \$ 50.00 — 7-ий Відділ ООЧСУ, Н. Н.

По \$ 25.00 — Осередок СУМА.

По \$ 20.00 — д-р Е. Грабарчук, д-р Вих.

По \$ 15.00 — Т. Олещук, О. Іванків, М. Брездень, П. Смерека, В. Слободян.

По \$ 12.00 — В. Шиш, Д. Хариш.

По \$ 10.00 — Я. Петеш, С. Вацик, М. Коцюрка, Українська Централь, П. Лучка, В. Балацький, В. Познахівський, І. Хомко, Я. Петрик, С. Покора, д-р М. Решетар, д-р Филиппак, О. Козак, В. Палох, д-р Мігоцький, д-р Якимів, д-р В. Свистун, інж. М. Осадца.

По \$ 7.00 — М. Струк.

По \$ 5.00 — Т. Манчук, В. Косаревич, К. Мрозовський, О. Маслиган, Р. Свистун, о. Володимир Білинський, С. Матвіїшин, М. Бакай, М. Модрин, І. Чернявський, М. Дячишин, М. Драйчук, О. Малащук, І. Данчишин, В. Калавур, Т. Барна, Т. Моравський, С. Андрусиниш, П. Шарий, П. Торконяк, В. Сверед, О. Гуменний, А. Бабич, Ю. Смоляк, І. Покуляк, С. Коваль, І. Кучер, А. Зайченко, о. прот. Т. Форостій, М. Яремко, Я. Костишин, М. Наконечний, М. Петренко, І. Паниця, І. Плутенко, М. Качала, М. Поровченко, Р. Логвинів, І. Беведян, О. Малик, І. Шайдевич, В. Гарасимів, Г. Хитровський, В. Матіяшек, Д. Петрушак, д-р Бук, д-р Ігнат, А. Гірняк, В. Гірняк, М. Ладош, І. Ворбич, С. Вобіляк, Г. Целюх, д-р І. Марченко, М. Пелтишин, В. Хомко, Я. Кушлаба, О. Гудзій, А. Лопушняк, М. Тяжбіг, П. Пікулович.

По \$ 4.00 — Г. Кузьма, Т. Музика, П. Строцький.

По \$ 3.00 — інж. Т. Рудницький, В. Салагай, І. Легень, І. Добко, І. Гончарик, Табачук, С. Шафрон, М. Цяпа, Я. Долотовський, І. Мельник, А. Лесів, В. Бакалець, М. Лещук, М. Войтишин, Ф. Омеленко, Костюк, Я. Мартинюк, А. Ваньо, Я. Березовський, о. І. Пайкош, Ю. Котляр, С. Фарміга, І. Клим, І. Сивотій, І. В.

По \$ 2.00 — В. Вобіляк, Н. Н., І. Малюта, Д. Мазурик, М. Шаршаневич, В. Шнер, П. Строцький, С. Лапчак, Г. Мочирад, Г. Чура, Д. Чорний, Ф. Гуриш, В. Цюпа, І. Макар, С. Стефанюк, І. Галунка, Г. Марцівський, М. Глинський, Н. Михайлишин, Д. Яворський, В. Урбанович, І. Прокопів, М. Прокопів, І. Легінь, М. Дуда, Д. Рутецький, Г. Романів, Т. Січкоріз, Г. Логвин, В. Петрик, М. Домарадз, Г. Неділко, М. Подловський, Г. Стець, Ф. Мартин, П. Даньо, М. Тиньо, Д. Прус, І. Кардашинець, П. Касій, А. Тиньо, А. Маркович, Т. Яців, Ф. Садівник, С. Мороз, М. Яциняк, М. Брунда, М. Котис, В. Андрух, С. Біломазур, В. Мочула, М. Іванців, І. Смоляк, М. Мих, А. Микитин, В.

Марущак, С. Путикевич, А. Барна, Г. Савка, К. Корінець, Н. Скворзан.

По \$ 1.00 — С. Задорожний, М. Гудзій, Ю. Рагушна, І. Криловецький, Г. Мочула, І. Котис, О. Потерса, М. Мазник, М. Різнюк, В. Несторук, В. Дудко, інж. О. Клисяк, О. Гуда, Д. Савюк, Ю. Дашкевич, Т. Москаль, М. Салій, Голодний, І. Макух, К. Степанюк, С. Гела, М. Барановський, О. Макар, П. Нанюк, І. Онацький.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ.

По \$ 15.00 — Т. Дребой.

По \$ 10.00 — Михайло Микула, д-р Іван Феник, Михайло Ющак, Петро Брикайло, Іван Рачинський, Осип Глущик, Мирослав Гидзій, Василь Матлага, Іван Кололюс, Іван Кусий, Володимир Дитиняк, Адам Кіндзерський, Михайло Гидзій, Степан Конів, Іван Петришин, Микола Кухта, Іван Глущик, Павло Оначипшин, С. Мельнік.

По \$ 7.00 — Михайло Шманько, Степан Ткачик.

По \$ 5.00 — Іван Коваль, Андрій Гіряк, інж. В. Янів, Михайло Подубинський, Євген Белюх, Яків Турко, Юрко Шманько, Христина Галайшин, Степан Грицишин, Ілько Войчук, Степан Пестрак, Михайло Жуковський, Укр. Горожанський Клуб, Михайло Гіряк, Іван Кузьо, Степан Матлага, Теодор Клебан, Віліям Бабики, Іван Делявський, Чарлс Воганек, Дж. Вашинський, Мирон Туханський, Андрій Моряк, Джін Вадяк, Павло Калічинський, Еміл Візуб, Іван Кар, Теодор Каськів, Ярослав Зубенко.

По \$ 4.00 — Демко Сенюк.

По \$ 3.00 — Іван Смолинець, Іван Лазар, Симон Торбин, Ева Глущик, Осип Трач, Михайло Хімяк, Василь Мазан, Михайлина Синишин, Степан Боднар, Петро Врус, Іван Жуковський, Микола Юдка, Яків Якубович, Стах Якубович, Іван Федак, Михайло Головчук, Володимир Рубас, Адам Казьо.

По \$ 2.00 — Петро Мелик, Богдан Принада, Осип Гудз, Василь Кілик, Михайло Кравик, Анастазія Фециур, Джін Старк, Іван Колибас, Михайло Добровольський, Осип Сюда, Мирослав Шевчик, Дмитро Цимбаліста, Осип Цімерман, Василь Зубак, Андрій Шевчук, Іван Марко, Володимир Гнатівський, Осип Лещик, Евстах Дмитрак, Антін Цар, Теодор Трензолит, Михайло Дудич, Осип Пукаш, Віліям Вернака, Микола Хомик, Іван Васічка, Михайло Капко, Теодор Герман, Ютько Бережинський, Василь Дорошенко, Іван Середоха, Теодор Елебан, Іван Старик, Дмитро Зазворський, Дмитро Літус.

По \$ 1.50 — Савері Кілик.

По \$ 1.00 — Григорій Лісничий, В. Васьович, Осип Гінда, Микола Савірко, Михайло Абіліт, Іван Дума.

По \$ 0.50 — Анна Федич.

Збірщик Еміліян Льницький з Гемпстед зібрав на Визвольний Фонд \$ 30.00.

Загально 9-ий Відділ ООЧСУ зібрав на Визвольний Фонд суму \$ 530.00.

ДІТРОИТ, ЗДА

Збіркова листа ч. 293-294. Збірщик М. Стельмах.

По \$ 15.00 — Н. К., М. Стельмах.

По \$ 10.00 — П. Рогатинський, І. Курило.

По \$ 5.00 — М. Білик, В. Савчин, С. Марилів, А. Градовський.

По \$ 4.00 — Р. Валторович.

По \$ 3.00 — І. Стеца, Ф. Токарчук, А. Перецький, Я. Буляк, Г. Дробний, О. Постоловський, В. Ніновський, О. Мацієвський, П. Кулик.

По \$ 2.00 — Л. Фотчук, І. Бохенський, Я. Яворівський, М. Білоскурський, М. Купчинський, Т. Панасюк, Р. Федак, Ю. Куян, І. Леховський, І. Ладика, Т. Грицай, В. Масчак, Н. Кузьо, С. Гало, А. Савдик, Р. Кахній, Є. Васирина, М. Гльомба, Ю. Руб, В. Лопатяк.

По \$ 1.00 — С. Воханська, Ю. Походай, о. Яремак, І. Куцло, І. Калічин, І. Данильченко.

Листа ч. 295-296. Збірщик М. Край.

По \$ 10.00 — Г. Курилів, С. Леськів, М. Край.

По \$ 5.00 — І. Терлецький, А. Ониськів, С. Стефанюк, В. Ільчишин, І. Сорока, О. Романів.

По \$ 4.00 — М. Коренда.

По \$ 3.00 — О. Небор, Р. Кордуба, О. Савленіш, О. Данилюк.

По \$ 2.00 — М. Полянський, Т. Підгайний, М. Найдук, С. Малиновський, Г. Козяр, І. Вліщ, Т. Виноградник, І. Стецько, М. Кахній, Т. Скальська, А. Вілас, О. Скальський, М. Гутшетл, В. Жура, В. Глуценко, Р. Водковські, С. Липка, І. Мажда, А. Фелоненко, І. Андрусевич, Ю. Холявка, Г. Омельченко.

По \$ 1.00 — Дварчин, І. Гроденко, П. Клименко, Ш. Волошеневич, П. Косаренко, Гривняк, Демко, Я. Заричський, Ковалишин, Хмара.

Збіркова листа ч. 297-298. Збірщик П. Куций.

По \$ 10.00 — П. Куций, Л. Кльось, Д. Івасишин, д-р М. Дольницький, А. Кульчицький.

По \$ 5.00 — Мацілінський, А. Блюй, П. Павлик, П. Сотник, д-р В. Мигаль, В. Керницький, В. Остап, Є. Пегікета, П. Крамар.

По \$ 4.00 — В. Савчин.

По \$ 2.00 — С. Когут, М. Судак, П. Дуда, Д. Фіцик, В. Будинка, В. Синих, О. Рудницький, І. Ключко.

По \$ 2.00 — Г. Копач, М. Бохенченко, В. Бігун, І. Копач, М. Коперта, І. Суровий, Я. Антошків, А. Микитенко, І. Стецик, П. Петрик, М. Зальопаний, Іванишин, В. Іваньків, Р. Лазарчук, Газда, В. Дудин, А. Дуткевич, О. Шимків, М. Возняк, А. Верста.

По \$ 1.00 — Я. Федірко, В. Яворський, М. Опришко, О. Кріль, М. Дудин, В. Процик.

Збіркова листа ч. 299-300. Збірщик І. В.

По \$ 15.00 — В. Крук.

По \$ 11.00 — П. Козловський.

По \$ 10.00 — Ю. Федорчук, В. Бабій, І. Васьо, С. Горечко, В. Зубар.

По \$ 6.00 — Ф. Олійник.

По \$ 5.00 — Я. Питляк, Е. Козак, П. Сапа, В. Пронів, М. Сніжик, Т. Ферко, П. Гаркович, І. Демчина, К. Запотьний, Р. Будзьяк, І. Рябець, М. Калинич.

По \$ 3.00 — А. Герджак, О. Куцло, В. Мордованець, М. Пшеничка, Г. Богуславський, В. Огрис, М. Ціко, І. Олехів, В. Нинчук.

По \$ 2.00 — Д. Войко, Н. Водяник, Вожуля, А. Си-

(Продовження на 4-ій стор. обкладинки)

**НЕМАЄ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ БЕЗ
УКРАЇНСЬКОЇ КНИГОЗБІРНИ!
НЕМАЄ УКРАЇНСЬКОЇ КНИГОЗБІРНИ БЕЗ
ВИДАНЬ ООЧСУ**

**ПРОГОЛОШУЄМО ВИПРОДАЖ КНИЖОК
ЗА ГОТІВКУ**

	Ціна в дол. була тепер	
Е. Малапюк: Illustrissimus Dominus Maze- ра — тло і постать, стор. 32	0.50	0.25
Е. Малапюк: Малоросійство, стор. 36	0.50	0.25
Е. Малапюк: До проблеми большевизму, стор. 82	1.00	0.50
Е. Малапюк: Нариси з історії нашої куль- тури, стор. 80	0.50	0.25
Е. Малапюк: Остання весна — (поезії) стор. 104	1.50	0.75
* Історія Русів, стор. 346	3.00	1.50
Д. Донцов: Підстави нашої політики, стор. 210	2.75	1.50
Д. Донцов: Правда прадідів великих, стор. 95	0.50	0.25
О. Оглоблин: Гетьман Іван Мазепа та йо- го доба, стор. 410	6.00	3.00
О. Оглоблин: Думки про Хмельниччину	1.00	0.50
О. Оглоблин: Українсько-московська уго- да, стор. 100	0.50	0.25
О. Оглоблин: Хмельниччина і українська державність, стор. 24	0.25	0.15
О. Оглоблин: Думки про сучасну україн- ську історіографію, стор. 87	1.50	1.00
А. Княжинський: На дні СРСР, стор. 232	2.75	1.50
У. Самчук: Чого не гоїть вогонь (роман) стор. 288	3.75	2.00
Ф. Одрач: Щебетун (повість) стор. 294	2.50	1.25
Т. Ерем: Советський акваріум, стор. 142	0.50	0.25
Л. Старицька-Черняхівська: Останній сніг, стор. 44	0.50	0.25
Л. Старицька-Черняхівська: Іван Мазепа, стор. 154	1.25	0.50
М. Щербак: Багаття (лірика), стор. 64	0.75	0.50
М. Щербак: Шлях у вічність, стор. 29	0.25	0.15
В. Гришко: Панславизм в советській істо- ріографії і політиці, стор. 37	0.25	0.10
Б. Кравців: Людина і воєк (сл. п. Р. Шу- хевича-Чупринки), стор. 31	0.25	0.10

	Ціна в дол. була тепер	
РІЧНИКИ „ВІСНИКА” за 1960, 1961, 1962 (тверда оправа)	5.00	5.00
Е. Ляхович: Перевірка наших позицій, стор. 15	0.15	0.10
Е. Ляхович: Форма і зміст українських змагань	2.50	1.25
В. Січинський: Крим (історичний нарис), стор. 31	0.25	0.10
П. Мірчук: З мого духа печаттю (25- ліття ОУН), стор. 30	0.25	0.10
П. Мірчук: Відродження української ідеї, стор. 63	0.50	0.25
П. Мірчук: Під покров Богородиці (свя- то УПА), стор. 32	0.25	0.10
П. Мірчук: Українська визвольна справа і українська еміграція	1.00	0.50
С. Збараський: Крути, стор. 104	1.00	0.50
Г. Косинка: Фавст з Поділля, стор. 95	1.00	0.50
П. Савчук: Гетьман Мазепа	2.00	1.00
П. Савчук: Ідея і любов (драма на 3 дії)	0.50	0.25
П. Савчук: Чотирьох з мільйонів (тра- гедія на 5 дій)	1.00	0.50
П. Савчук: Облога замку (мелодрама на 5 дій)	1.00	0.50
М. Островерха: На закритті, стор. 142	2.00	1.00
М. Островерха: Великий Василянн, стор. 48	0.50	0.25
М. Островерха: Гомін з далека, стор. 127	1.50	1.00
О. Бабій: Повстанці (поема), стор. 180	2.00	1.00
О. Запорожець: В одвічний боротьбі стор. 370	2.00	1.00

АНГЛІОМОВНІ ВИДАННЯ

Le Vasseur De Beauplan: A Description of Ukraine	3.00	1.50
N. Chirovsky: The Economic Factors in the Growth of Russia	3.75	2.00
N. Chirovsky: Old Ukraine	7.00	3.50

Замовлення висилати на адресу:

V I S N Y K
P. O. Box 304, Cooper Station
New York 3, N. Y.

ОРГАНІЗУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ „ВІСНИКА”! ВИРІВНЮЙТЕ ЗАДОВЖЕННЯ!

сак, В. Козак, І. В. Козак, А. Козак, Чайківський, Укр. Політ. Клюб, Льонецелі, Н. Мошгук, В. Галас, Я. Крупняк, І. Петрів, Р. Іваськів, В. Листовий, З. Я. Гоїв, П. Гривняк, Г. Кінаш, С. Костюк, Р. Денесюк, М. Кордош, І. Ярема.

По \$ 1.00 — В. Стоялівський, Ю. Козак, Герлак, М. Мазурчин, С. Гава, А. Легепепко, Г. Яремчук.

Збіркова листа ч. 301. Збірщик Т. Шевчук.

По \$ 10.00 — Т. Шевчук, В. Огар.

По \$ 5.00 — М. Цяпа.

Збіркова листа ч. 302. Збірщик М. Пищ.

По \$ 10.00 — В. Сироватка, М. Пищ, В. Верещинський, М. Заблоцький, М. Дужий.

По \$ 5.00 — В. Петріна, Т. Стефанюк, М. Вацик, О. Гладыш, М. Терлецький, О. Стрихар.

По \$ 3.00 — М. Федірко, М. Сухович, І. Слупецький, П. Потопник, В. Гарбар, Г. Галамушка.

По \$ 2.00 — І. Ващук, С. Дулька, Д. Синьків, П. Семків, Г. Кость.

По \$ 1.00 — А. Марців, В. Яворський, І. Гарбар.

Збіркова листа ч. 303-304. Збірщик Д. Сулима.

По \$ 10.00 — В. Кукурба, Д. Сулима, С. Спетрицький.

По \$ 5.00 — В. Терлецький, Л. Обухкевич, Ф. Альчевський, С. Врилко, І. Войко, В. Корчиняк, Н. Мельничук.

По \$ 4.00 — В. Папіж.

По \$ 3.00 — Ч. Витковський, М. Ратушняк, В. Вивюра, І. Карпак, П. Собко, І. Борщ.

По \$ 2.00 — А. Гаврилишин, М. Федишин, Соломка, О. Дідимок, І. Москальчин, Т. Верезюк, В. Кирик, Д. Кошелівський, Таряовецький, О. Вігун, Р. Кове, В. Дідик, В. Маріяш, І. Куневич, П. Китастиг, С. Панасюк, Г. Назаренко, В. Левкут, І. Кривіцький, С. Суворий, Г. Смолій.

По \$ 1.00 — З. Мельник.

Збіркова листа ч. 317. Збірщик Т. Дужа.

По \$ 5.00 — о. І. Прокопович, О. Лободоцький.

По \$ 3.00 — Т. Дужа, В. Стефанюк.

По \$ 2.00 — Липецька.

Збіркова листа ч. 305-306. Збірщик М. Ф.

По \$ 10.00 — В. Пасічник, І. Карпак, Г. Королишин, М. Федишин.

По \$ 5.00 — В. Гунчак, Федик, Г. Байдак, П. Петяк.

По \$ 3.00 — І. Нагорняк, Я. Базюк, І. Липецький, А. Михайлик, Пудик, Е. Гаємар, Е. Варцик.

По \$ 2.00 — М. Ярема, Шупер, В. Гупалівський, Л. Кременець, Дяків, С. Баранік, С. Мічел, І. Пинько.

\$ 1.00 — К. Детьяк, Е. В., Ф. Вар.

Збіркова листа ч. 307-308. Збірщик П. Демчук.

По \$ 25.00 — І. Ровенчук.

По \$ 10.00 — П. Демчук, д-р І. Дутко, М. Вдовин.

По \$ 5.00 — В. Савчук, М. Уштан, О. Пашкевич, М. Пахолок, П. Ворик, І. Когут, М. Лось, д-р Л. Трешневський, М. Кунисський, М. Чемний, М. Когут, І. Кухар, І. Войдуй, М. Клімишин, І. Кіндрат, Г. Філь, С. Лань, Я. Тарнавський, І. Андріяшко, С. Антовяк, М. Борис,

В. Грицай, Я. Конопада, І. Козак, Р. Шавронський, О. Захарків.

По \$ 4.00 — В. Ворик, І. Пізь, С. Клімишин, М. Костюк.

По \$ 3.00 — В. Середюк, Л. Пришляк, В. Мельник, К. Мартинюк, Т. Блажкевич, Д. Труш, І. Іваницький, С. Григорчук, В. Слободян, М. Паламарчук, С. Ліхончак, П. Кухар.

По \$ 2.00 — Є. Лятишевський, В. Якимович, А. Степньовський, С. Кушнір, І. Вовчик, І. Пахолок, М. Салка, І. Дачинин, Т. Швайкун, В. Кушнір, І. Кушнір, О. Топільницький, П. Деркач, П. Лютюк, І. Гартич, Раковський, К. Сенік, Ю. Яловицький, Л. Бей, І. Пізь, В. Сеньків, М. Мильо, С. Кіндрат, І. Преведа, М. Кавецький, П. Стасів, В. Варнич, І. Олійник, М. Тарнавська, Д. Каськів, І. Цісяк, В. Чикаловський.

По \$ 1.00 — І. Приданчук, С. Стислюк, Р. Прийма.

Збіркова листа ч. 310. Збірщик В. Кушнір.

По \$ 10.00 — Г. Озарків, В. Кушнір, М. Воскрес, П. Лема.

По \$ 5.00 — В. Стрілецький, П. Виц, А. Газда, О. Кавка, В. Тустанівський, В. Савюч, Д. Мороз, І. Мельмука.

По \$ 4.00 — П. Ткач, М. Ведзісь.

По \$ 3.00 — А. Кіналь, Л. Кіналь, О. Журавський, В. Українець, І. Кеван, д-р О. Марітчак, Д. Чубатий, А. Наконечний, П. Дем'ян, Т. Гнцак, І. Верцішка, М. Головка, М. Вліс.

По \$ 2.00 — М. Кончак, В. Бабій, В. Ренин, В. Лузький, М. Лисий, Г. Галяженко, С. Палічуб.

По \$ 1.00 — Г. Стельмах.

Збіркова листа ч. 311-312. Збірщик С. Крижанівський.

По \$ 20.00 — УНК „Орлик”.

По \$ 5.00 — В. Коваль, В. Гарасимів, М. Возняк, І. Вільховий, П. Мусик, І. Совірка, Є. Крижанівський, М. Грицишин, П. Криз.

По \$ 4.00 — А. Горак, Ф. Цібій.

По \$ 3.00 — Д. Палух, І. Фуцяк, Л. Біанський, М. Федорінець, М. Чепурна, С. Качан, П. Сливка, В. Андрушків, В. Зварицький, Ткачук, В. Бабій.

По \$ 2.00 — І. Сурмай, В. Гавелей, Н. Маславський, І. Капустій, О. Процик, В. Слободян, В. Войцуняк, І. Шкула, П. Вілик, П. Яцкій, І. Саів, І. Яблінський, Т. Майструк, В. Зенчак, О. Дуда.

По \$ 1.00 — І. Сухий, А. Вовк.

Збіркова листа ч. 318. Збірщик Б. Нижанківський.

По \$ 20.00 — В. Спісарчук.

По \$ 10.00 — В. Нижанківський, І. Панчак, А. Кобилянський, І. Журківський, М. П.

По \$ 5.00 — О. Вайко, М. Новаківський, М. Гава.

По \$ 3.00 — З. Василькевич, О. Луцький.

Збіркова листа ч. 313. Збірщик В. Білик.

По \$ 20.00 — д-р І. Смаль.

По \$ 10.00 — М. Березовський.

По \$ 5.00 — Т. Чикета, М. Бабій, В. Білик, С. Сильвеструк, М. Кучер, І. Дідуник, Г. Дідуник, С. Гринчук, Я. Стегкевич.

По \$ 4.00 — В. Корбяк, О. Козар.

(Продовження збірки в наступному числі)

ВСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ ЩИРЕ СПАСИБИ!